

Lärarnas skolutvecklingskonferens 2019

Lärarnas skolutvecklingskonferens 2019

Plats: Hässleholms Tekniska Skolan, Stobygatan 7, Hässleholm

Tid: Mars 16, lördag, kl 8:15-16:00

Program

8:15-9:00 – Registrering. Kaffe och fika serveras.

Plats: A huset

9:00-9:30 – Öppning av konferensen:

Eva Andersson, Förvaltningschef på Barn- och utbildningsförvaltningen i Hässleholm,
Jan Zettergren, rektor på Hässleholms Tekniska Skolan.

Plats: Aulan – K huset

9:30-10:15 – Keynote föreläsning "Didaktisk utvecklingsdialog för att utveckla skolan på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet"

Anette Olin, docent vid Göteborgs universitet.

Plats: Aulan – K huset

10:20-11:40 – Parallella sessioner – skolutvecklingsprojekt presenteras av lärare

11:40-12:40 – Lunch

Plats: Matsal – F huset

12:40-14:00 – Parallella sessioner – skolutvecklingsprojekt presenteras av lärare

14:00-14:20 – Fika

Plats: A huset

14:20-15:10 – Keynote föreläsning "Beprövad erfarenhet – framgångsrik skola byggs på relationer".

Milad Mohammadi, skolentreprenör bakom Järvaskolan i Stockholm.

Plats: Aulan – K huset

15:10-15:45 – Reflektion i paneldebatt med deltagarnas frågor som utgångspunkt

Plats: Aulan – K huset

15:45-16:00 – Avslutning av konferensen.

Plats: Aulan – K huset

Parallella sessioner: 10:20-11:40

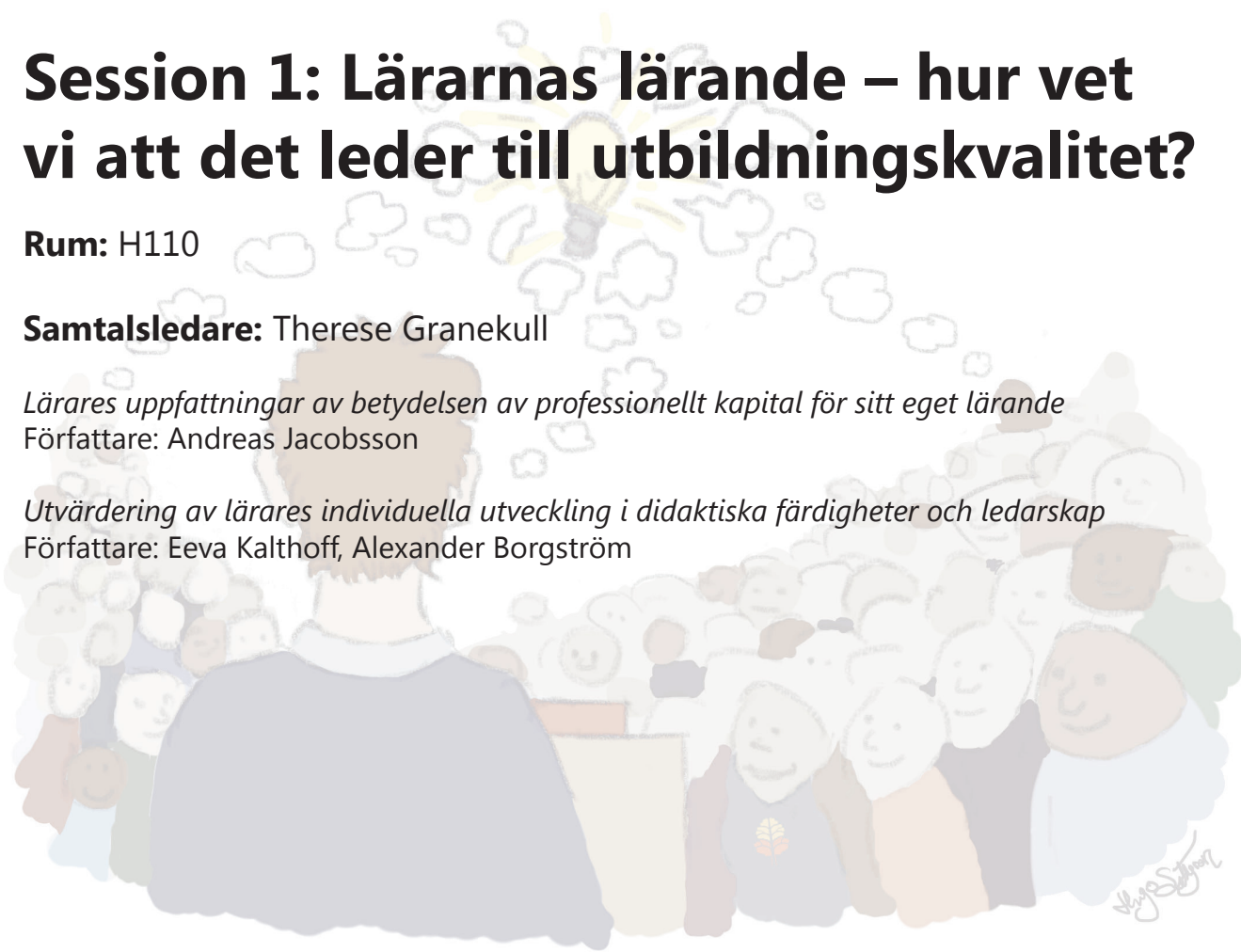
Session 1: Lärarnas lärande – hur vet vi att det leder till utbildningskvalitet?

Rum: H110

Samtalsledare: Therese Granekull

Lärares uppfattningar av betydelsen av professionellt kapital för sitt eget lärande
Författare: Andreas Jacobsson

Utvärdering av lärares individuella utveckling i didaktiska färdigheter och ledarskap
Författare: Eeva Kalthoff, Alexander Borgström

Andreas Jacobsson

Nyckelord: Lärares uppfattningar, Professionellt lärande, Professionellt kapital, Resurser för lärande, aktionsforskning/Iterativt arbetssätt

Bakgrund

Fortbildning och vidareutbildning i skolan har till större del handlat om att ta del av andras goda idéer och metoder. Under senare år har effekten av denna typ av fortbildning ifrågasatts (se exempelvis Hargreaves & Fullan, 2013; Timperley, 2015; Scherp, 2015). Timperley (2015) beskriver exempelvis skillnaden mellan professionellt lärande, där lärare lär sig att undersöka och förhålla sig till elevers lärande och professionell utveckling, där lärare försöker kopiera goda exempel. På senare år har evidensbaserad undervisning, eller evidensbaserat lärande, blivit trendiga begrepp inom svensk skola. I en svensk kontext förespråkade, för nästan 20 år sedan, Marton och Carlgren (2001) en fokusförskjutning av didaktiska diskussioner från vad lärare gör till vad elever lär. På senare år har professionellt lärande i form av lesson study och aktionsforskning introducerats som metoder för att producera kunskap kring vad och hur elever lär.

Problemformulering och frågeställningar

Många studier av olika former av professionellt lärande använder en elevers måluppfyllelse som ett mått på effekten av lärares lärande (Stoll, Bolham, Macmahon, Wallace, & Thomas, 2006; Andrews & Lewis, 2007; Vescio, Ross, & Adams, 2008). Syftet med vår studie är att genomföra en intervention och undersöka uppfattningar om dels eget lärande och dels tecken på detta lärande i praktiken. De frågor vi vi besvara med hjälp av studien är:

1. Hur resonerar lärare om resurser för eget lärande?
2. Hur resonerar lärare kring praktiska effekter av detta lärande?

Teoretiskt fundament

Hargreaves och Fullan (2013) menar att lärares professionella kapital (Socialt kapital, Human- och Beslutskapital) är avgörande aspekter för ett professionellt lärande. Nahapiet och Ghosal (1998) beskriver en tydlig definition av socialt kapital i kategorierna Struktur, Relationer och Kognition (vår översättning). Dessa har utgjort vårt teoretiska och analytiska ramverk.

Metod

För att undersöka lärares uppfattningar genomfördes en 2,5 år lång intervention där ca 50 mellan- och högstadielärare fått utbildning i praxisnära forskning/aktionsforskning (Rönnerman, 2011). Lärarna har i ämneslag diskuterat skillnaden mellan tänkta effekter (elevers lärande) av undervisning och uppvisade effekter av undervisning. Resultatet av dessa diskussioner har i sin tur legat till grund för diskussioner kring didaktiska förändringar/förhållningssätt. Detta har genomförts i cykler (Iterativt). Under det senaste året har projektet även delfinansierats av utbildningsförvaltningen/STLS FoU projekt. För att samla in data genomfördes en kvalitativ enkät med de deltagande lärarna (n=46). Enkätsvaren utgjorde data för en innehållsanalys (Hsieh & Shannon, 2005) där vi antar en hermeneutisk ansats (Alvesson & Skoldberg, 2005) med teorin som förkunskap.

Resultat

De preliminära fynden (frågeställning 1) visar att lärare beskriver ett par viktiga resurser för sitt eget lärande. Analysen visar att strukturella resurser i form av gruppsammansättning verkar ses som en viktig resurs. Då lärare resonerar kring relationella resurser visar analysen att framförallt jämlikhet uppfattas som en viktig resurs för lärande. Då lärare resonerar kring den kognitiva aspekten av socialt kapital (Nahapiet & Ghosal, 1998) framstår ur analysen andras engagemang och gemensamma mål som resurser för eget lärande.

Möjliga diskussionsfrågor:

- Finns det andra effekter av ett kvalitetsarbete än en högre måluppfyllnad?
- Vilka fördelar finns med att arbeta med aktionsforskning över ämnesgränser?
- Vilket organisatoriskt stöd (skolledning) krävs för att arbeta iterativt?

Referenser

- Alvesson, M., & Skoldberg, K. (2005). *Tolkning och Reflektion. Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod* (2 uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Andrews, D., & Lewis, M. (2007). *Transforming practice from within: the power of the professional learning community*. I L. Stoll, & K. S. Louis, *Professional learning communities: Divergence, depth and dilemmas*. (ss. 132-148). Maidenhead: Open University Press.
- Carlgren, I., & Marton, F. (2001). *Lärare av imorgon*. Stockholm: Lärarförbundets förlag.
- Hargreaves, A., & Fullan, M. (2013). *Professionellt kapital: att utveckla undervisning i alla skolor*. Lund: Studentlitteratur.
- Hattie, J. (2014). *Synligt lärande - En syntes av mer än 800 metaanalyser om vad som påverkar eleverns skolresultat*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Hsieh, H.-F., & Shannon, S. (2005). *Three Approaches to Qualitative Content Analysis*. *Qualitative Health Research*, 15, 1277-1288.
- Nahapiet, J., & Ghosal, S. (1998). *Social Capital, Intellectual Capital and the Organizational Advantage*. *The Academy of Management Review*, 2, 242-266.
- Rönnerman, K. (2011). *Aktionsforskning - kunskapsproduktion i praktiken. Forskning om undervisning och lärande*, 5, 50-63.
- Scherp, H. Å. (2015). *Lärandebaserad skolutveckling - Lärarglädjens förutsättningar, förverkligande och resultat*. Lund: Studentlitteratur.
- Stoll, L., Bolham, R., Macmahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2006). *Professional learning communities: A review of the literature*. *Journal of Educational Change*, 7, 221-258.
- Timperley, H. (2015). *Det professionella lärandets inneboende kraft*. Johanneshov: MTM.
- Vescio, V., Ross, D., & Adams, A. (2008). *A review of research on the impact of professional learning communities on teaching practice and student learning*. *Teaching and Teacher Education*, 24, 80-91.

Utvärdering av lärares individuella utveckling i didaktiska färdigheter och ledarskap

Eva Kalthoff, Alexander Borgström

Nyckelord: auskultationer, lärarcoach, färdigheter, ledarskap, utveckling, utvärdering
Som lärarcoach i Malmö Stads fortbildning "Lärare som ledare" möter vi lärare i Malmös grundskolor som behöver utveckla sina didaktiska färdigheter och sitt ledarskap. Huvudsyftet med fortbildningen är att deltagande lärare skapar arbetsro och lärmiljö så att varje elev når högsta möjliga potential samt utvecklar relationer med elever så att de vill kämpa vidare trots motgångar och bristande motivation.

Enligt Stensmo (2008) behöver lärare tre olika färdigheter: ämnesförmåga, didaktiska färdigheter och ledarskapsförmåga. En didaktisk skicklighet innebär att lärare har insikt och kunskap i undervisningsstrukturen och innehållet. Ledarskapskompetens innebär att lärare har insikt och kunskap om hur arbetet i klassrummet genomförs och organiseras (Ibid). Hattie (2012) menar att skickliga lärare skapar ett optimalt klassrumsklimat för lärande, genom att bland annat utveckla ett förtroendeklimat mellan lärare – elev samt mellan elev – elev. Enligt Quigley (2017) bygger gott lärande på djupgående ämneskunskaper och den unika alkemin som uppstår i relationen mellan lärare och elev.

I "Lärare som ledare" auskulteras de deltagande lärarna återkommande under två terminer. Direkt efter auskultationerna sker återkoppling, antingen skriftlig eller muntlig. I och med att de deltagande lärare följs upp och auskulteras flera gånger ges lärarna upprepade tillfällen att fördjupa och etablera nya, effektiva strategier vad gäller didaktiska färdigheter och ledarskap.

Efter avslutad fortbildning sker ett avslutande samtal tillsammans med deltagare och skolledare. Samtalet är en sammanfattning och utvärdering av fortbildningen. Vidare är det även framåtsyttande med fokus på skolans fortsatta utvecklingsarbete.

De deltagande lärarna, som är från olika grundskolor i Malmö Stad, möts i nätverk för kollegialt utbyte under sitt deltagande. Vi som ledare för "Lärare som ledare" tycker att det är svårt att veta hur vi ska utvärdera vår insats och lärarnas individuella utveckling i didaktiska färdigheter och ledarskap.

Såväl i auskultationer som i nätverksträffar är innehållsfokus följande punkter (Skolinspektionen, 2016):

- Arbetsro
- Lärmiljö
- Relationer

Dessa punkter delas sedan upp i praktisknära moment.

I samband med att vi genomfört ca 200 klassrumsauskultationer är våra slutsatser att kritiska moment vid lärares bristande didaktiska färdigheter och ledarskap visar sig bl a i

- Lektionsstruktur
- Övergångar mellan lektionsmoment
- Varierande arbetssätt
- Elevdelaktighet
- Elever som ger upp vid svårigheter och motgångar

Detta överensstämmer med forskningsresultat från Dweck (2017), Duckworth (2017) och Skolinspektionen (2016). Av dessa moment har två framstått som avgörande för arbetsron/lärandet i klassrummet: lektionsstruktur och relationer. Därför är vi intresserade av att skaffa oss kunskaper om hur dessa två moment kan följas och utvärderas och lyfter således följande frågor till ett kollegialt samtal:

-På vilket sätt och i vilken form kan våra insatser och lärarnas individuella utveckling i didaktiska färdigheter samt lärarnas relationsbyggande med elever utvärderas långsiktigt?

-Vilka insamlingar och bearbetningar av data skulle kunna vara användbara för att kunna möjliggöra ett utvärderingsunderlag?

Referenser

Duckworth, A. (2017). Grit: Konsten att inte ge upp. Stockholm: Natur och kultur.

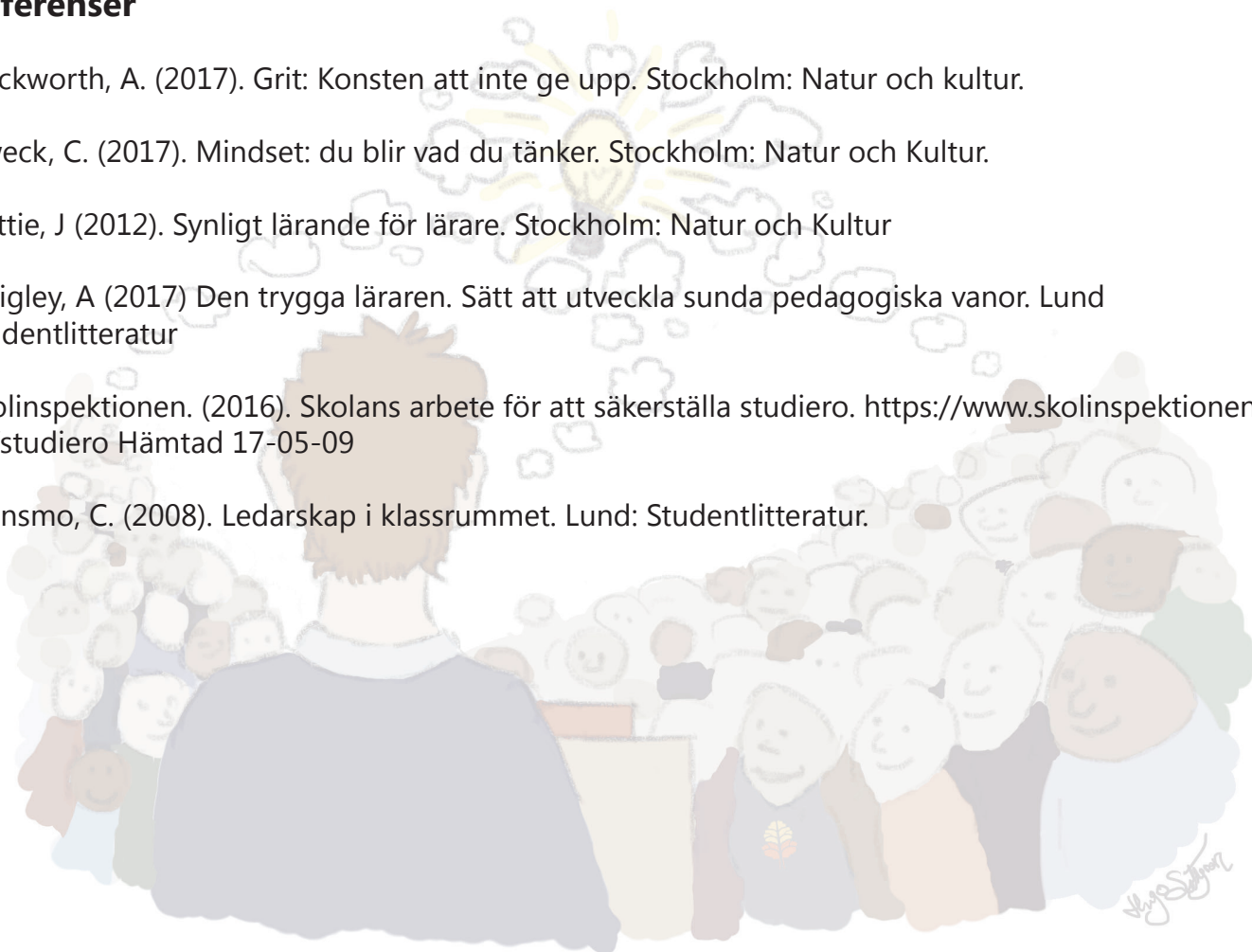
Dweck, C. (2017). Mindset: du blir vad du tänker. Stockholm: Natur och Kultur.

Hattie, J (2012). Synligt lärande för lärare. Stockholm: Natur och Kultur

Quigley, A (2017) Den trygga läraren. Sätt att utveckla sunda pedagogiska vanor. Lund Studentlitteratur

Skolinspektionen. (2016). Skolans arbete för att säkerställa studiero. <https://www.skolinspektionen.se/studiero> Hämtad 17-05-09

Stensmo, C. (2008). Ledarskap i klassrummet. Lund: Studentlitteratur.

Session 2: Att utveckla elevernas argumentation

Rum: H112

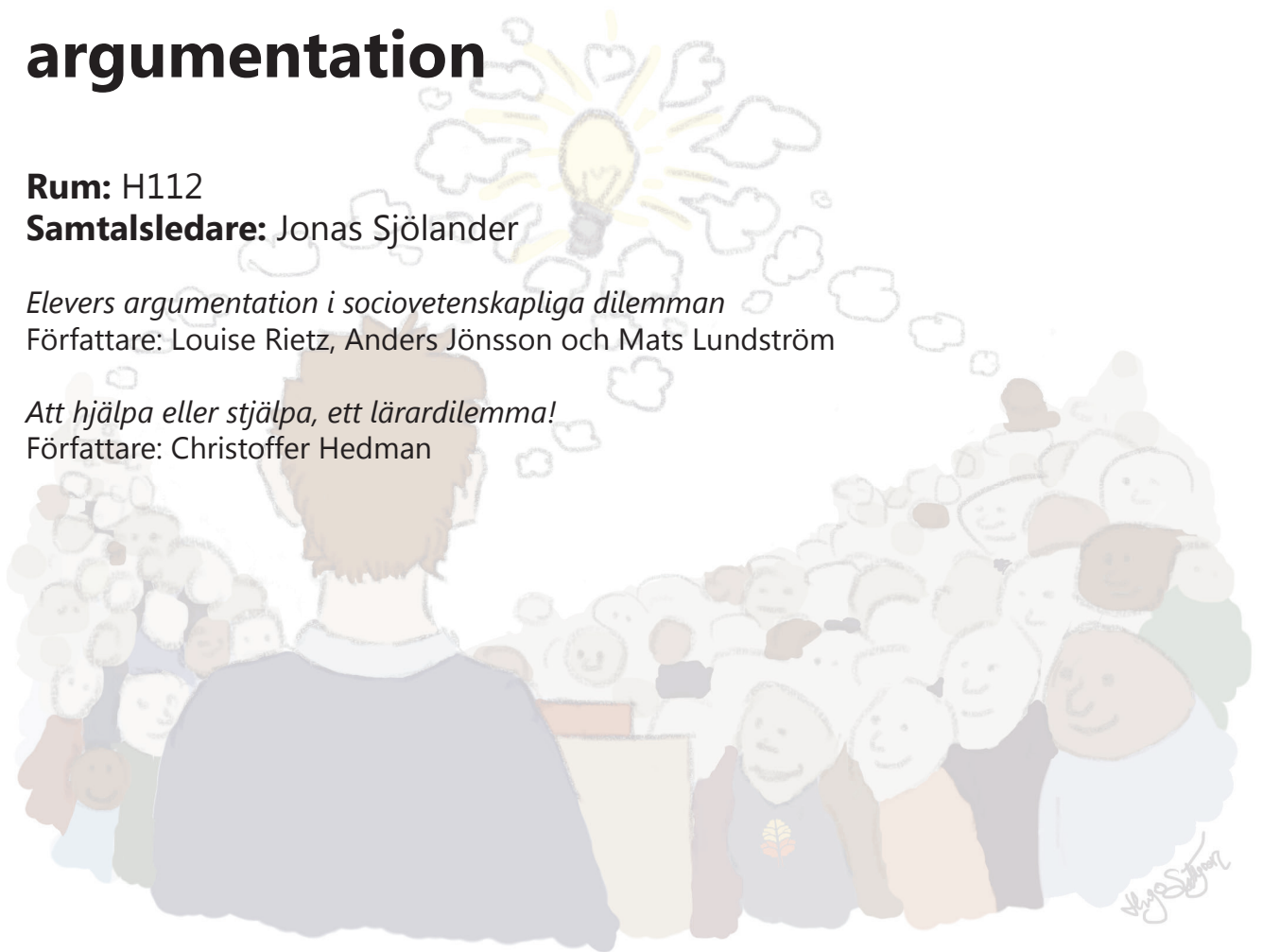
Samtalsledare: Jonas Sjölander

Elevers argumentation i sociovetenskapliga dilemman

Författare: Louise Rietz, Anders Jönsson och Mats Lundström

Att hjälpa eller stjälpa, ett lärardilemma!

Författare: Christoffer Hedman

Elevers argumentation i sociovetenskapliga dilemman

Louise Rietz, Anders Jönsson och Mats Lundström

Nyckelord: Argumentation, SNI, Kunskap & Värderingar, Kemi, Gymnasiet

Inledning

Medborgare i ett demokratiskt samhälle förväntas ta ställning i olika frågor med naturvetenskaplig grund. Sociovetenskapliga dilemman, eller samhällsfrågor med naturvetenskapligt innehåll, kallas inom forskningen för SNI-frågor (Ratcliffe & Grace, 2003) och det är i en sådan denna studie har sin grund. Enligt gymnasiets kemiämnesplaner (Skolverket, 2011) ska elever få argumentera och göra ställningstaganden beträffande kemins betydelse för individ och samhälle. Studier om elevers argumentation (se t.ex. Albe, 2008; Christenson et al., 2014; Lee, 2007) visar att elever lägger större vikt vid värderingar än ämneskunskaper för att stödja sina argument. Därför finns ett intresse av att stötta elever i argumentationsprocessen. Detta har gjorts genom att arbeta med ett ramverk, utformat av Christenson et al. (2015), kring hur en god argumentation kan se ut.

Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att undersöka hur elever understödjer sin SNI-argumentation efter en intervention designad för att stötta utvecklandet av förmågor relaterade till god argumentation. Forskningsfrågan lyder:

- Hur understödjer elever sina argument när de argumenterar kring SNI-frågor i kemiundervisning då de arbetat utifrån ett ramverk kring hur god argumentation kan se ut?

Teoretisk ram

Ratcliffe och Grace (2003) beskriver SNI-frågor som aktuella frågor som rapporteras i media, innehåller intressekonflikter och som ofta rör sig kring områden i forskningens framkant, vilket gör att de innehåller bristfällig information. Det är också vanligt att SNI-frågor inrymmer etiska frågor. Christenson et al. (2015) beskriver hur en god argumentation i SNI-frågor kan se ut. Argument bör stödjas med korrekta och relevanta ämneskunskaper, men också med värderingar som följs av ett utvecklat resonemang. Det ska finnas argument både för och emot den presenterade ståndpunkten.

Metod/ Tillvägagångssätt

Studien genomfördes på gymnasiet i kursen Kemi 2. Antalet deltagande elever var 24 stycken. Interventionen bestod av åtta steg som kortfattat beskrivet gick ut på att eleverna blev introducerade i kontexten kring SNI-fallet och att de på olika sätt fick öva på argumentation. I den slutliga skriftliga uppgiften fick elever svara på en fråga och beskriva grunderna för sitt val. Texterna utgör studiens data som analyserades både deduktivt (m.h.a. argumentationsramverket av Christenson et al., 2015) och induktivt med en innehållsanalys (enligt Cohen, 2011).

Resultat och Diskussion

Resultaten visar att efter att elever undervisats om argumentation och kontexten kring SNI-fallet använder de främst ämneskunskaper för att understödja sina argument. I de fall värderingar förekommer är de utvecklade, och de utgör en mindre andel i förhållande till kategorin

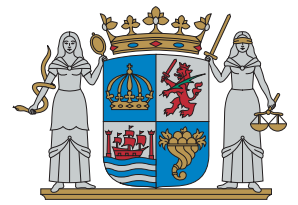
ämneskunskaper. Detta resultat skiljer sig från tidigare studier (t.ex. Christenson et al., 2014). En tredje kategori, benämnd "resonemang", visade sig under analysen. I de understöd som placerats i denna kategori drar eleverna slutsatser, villkorar argument och resonerar om framtiden. I elevernas texter finns understöd som spänner över en stor bredd av ämnesområden, många av dem är kopplade till kemi och biologi. Tidigare studier (Ekborg et al., 2013; Hodson, 2013) har visat att lärare är rädda för att förlora naturvetenskapligt innehåll vid SNI-arbete. Denna studie visar att ämneskunskaper kan spela en stor roll i SNI-argumentation. Det finns därför ett behov av att inkludera utbildning kring argumentation i lärarutbildningen för naturvetenskapliga ämnen.

Förslag till diskussionsfrågor

- Vilka erfarenheter har ni kring argumentation i undervisningen?
- I denna studie var graden av struktur och stöttning till eleverna högre än i många andra studier kring SNI och argumentation. Detta på grund av att tidigare studier visat på lärares osäkerhet vid arbete kring SNI och elevers svårigheter med argumentation. Har ni arbetat med SNI-frågor i er undervisning? Vilka erfarenheter har ni från det? Vilken grad av stöttning fick eleverna?

Referenser

- Albe, V. (2008). Students' positions and considerations of scientific evidence about a controversial socioscientific issue. *Science and Education*, 17.
- Christenson, N., & Chang Rundgren, S.N. (2015). A framework for teachers' assessment of socio-scientific argumentation: An example using the GMO issue. *Journal of Biological Education*, 49.
- Christenson, N., Chang Rundgren, S.N. & Zeidler, D.L. (2014). The Relationship of discipline background to upper secondary students' argumentation on socioscientific issues. *Research in Science Education*, 44.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2011). *Research methods in education*. Routledge. NY.
- Ekborg, M., Ottander, C., Silfver, E., & Simon, S. (2013). Teachers' experience of working with socio-scientific issues: a large scale and in-depth study. *Research in science education*, 43.
- Hodson, D. (2013). Don't be nervous, don't be flustered, don't be scared. Be prepared. *Canadian Journal of Science, Mathematics and Technology Education*, 13.
- Lee, Y.C. (2007). Developing decision-making skills for socio-scientific issues. *Journal of Biological Education*, 41.
- Ratcliffe, M. & Grace, M. (2003). *Science education for citizenship – Teaching Socio-Scientific Issues*. Open University Press, Birkshire, England.
- Skolverket. (2011). Ämne – Kemi. Hämtad från: <https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/gymnasieprogrammen/amne?url=1530314731%2Fsyllabuscw%2Fjsp%2Fsubject.htm%3FsubjectCode%3DKE M%26tos%3Dgy%26p%3Dp&sv.url=12.5dfec44715d35a5cdfa92a3>

Landskrona stad

Att hjälpa eller stjälpa, ett lärardilemma!

Christoffer Hedman

Nyckelord: Kunskapshandledande, svarsförmedlande, prestation, lärarroll, dilemma

Inledning

Ett antal studier har påvisat hur de mätbara målen i skolan blivit överordnande på bekostnad av sådana värden som inte lika enkelt låter sig kvantifieras och konkretiseras när undervisningen skall utvärderas. Englund och Solbrekke (2015) pekar på en redovisningsskyldighet där den enskilda läraren hålls ansvarig om eleverna ej når målen. En sådan redovisningsskyldighet skapar ett perplex förhållningssätt till de kunskapskrav och styrdokument som ligger till grund för en rättssäker bedömning. Om vi skulle misslyckas med rättsäkerheten, misslyckas vi också i strävandet mot en jämlik och demokratisk skola där elevernas prestationer inte bedöms likvärdigt. Hur ser det ut i mitt eget klassrum?

Frågeställning

- Hur kan jag säkerställa att det är elevens prestation som bedöms och inte min egen?

Undersökning

Undersökningen har tagit sin utgångspunkt i min egen undervisning där jag tidigare uppmärksammat ett svårhanterligt dilemma. Kortfattat kan dilemman summeras i frågan hur mycket hjälp läraren kan ge en elev och fortfarande bedöma elevens text som självständig, individuell kunskap? För att använda en enkel metafor: har eleven klarat lägga ett pussel även om läraren styrt hans hand för varje bit?

Mina observationer har huvudsakligen gjorts inom svenskämnet där större textmängd skall produceras och bedömas.

Resultat

Efter att noggrant följt mina elevers textproduktion, analyserat deras slutprodukt och ställt klagörande frågor om sakinnehållet, förstod jag att de inte tillgodosatt sig ny kunskap. Jag förstod snart att stora delar av den textproduktion jag skulle bedömas, till stora delar var min egen. Jag hade ägnat så mycket tid åt att hjälpa eleverna att jag nästan gjort uppgiften till dem. Det blev uppenbart att jag varken lyckats skapa självständiga förutsättningar för elevens framtida lärande eller uppnått en mätbar individuell progression. Därmed måste det också erkännas att jag i den enskilda uppgiften misslyckades med att skapa en rättvis och likvärdig bedömning. Min hjälp snarare stjälpte.

Särskilt tydligt blir detta dilemma när vi tittar på styrdokumentet. I Lgy 2011 tydliggörs det att läraren förväntas ta hänsyn till elevens förutsättning. Samtidigt nämns också att läraren har ett ansvar för att eleven skall kunna utvecklas utifrån sina individuella förutsättningar samtidigt som elevens kunskapsutveckling skall ses som en individuell angelägenhet

Diskussion och slutsats

Utifrån mitt förfarande och de insikter jag fått via min pedagogiska praktik och läsning av läroplanen anser jag mig inte kunna garantera en likvärdig bedömning där eleverna dessutom fått exakt lika möjligheter om jag inte vet om det är min eller elevens text jag bedömer.

Dilemmat skapar frågor om kunskapens kärna, lärarens roll och elevens ansvar – men likväl är det ett problem som förmodligen drabbar varje lärare och som behöver diskuteras för att säkerställa ett rättssäkert bedömningssystem i landet. Det är en nationell angelägenhet att elevernas individuella förmåga bedöms och därmed också fungerar som en måttstock för vem som anses vara ämnad att påbörja högre studier.

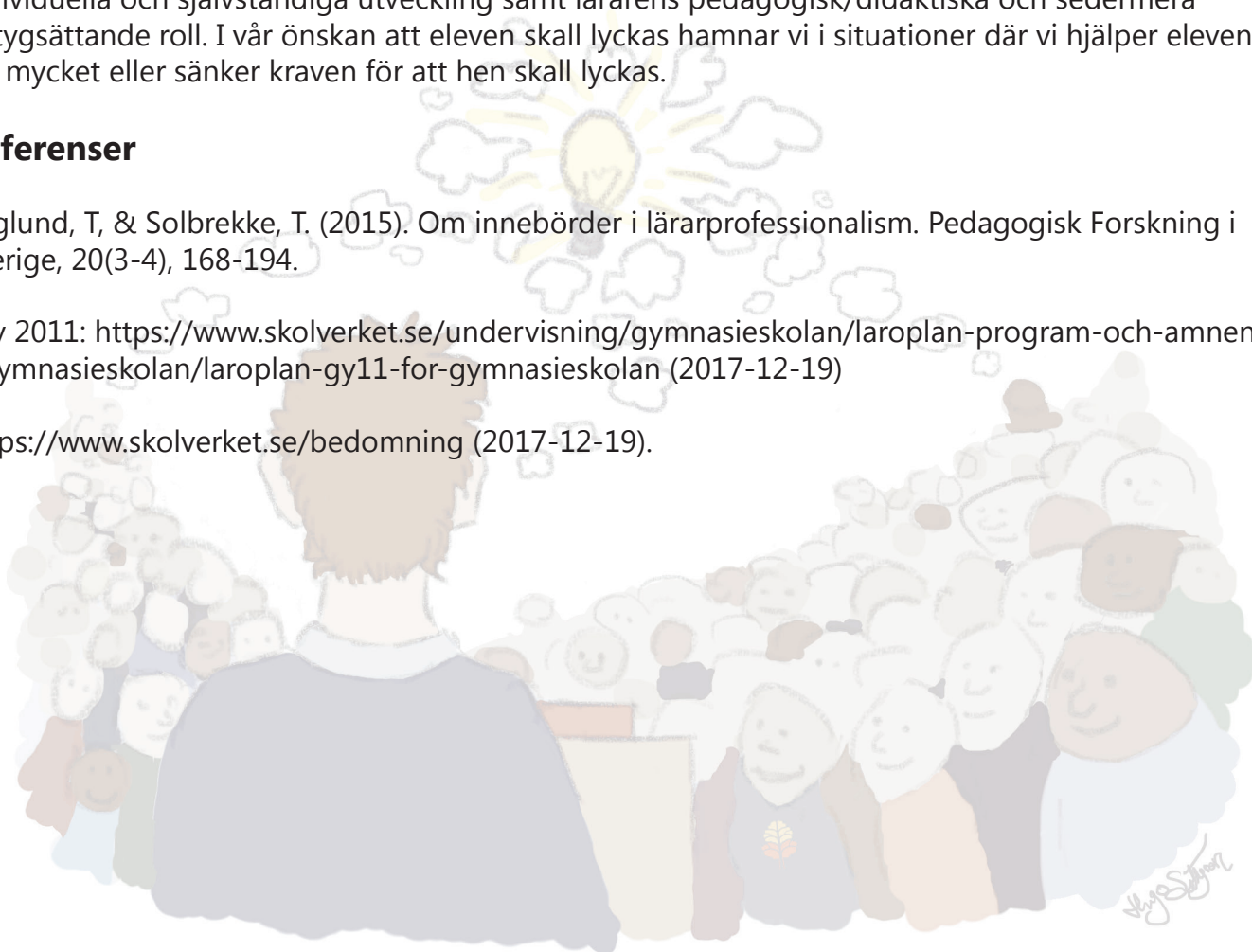
Jag vill mena att det blir ett tydligt dilemma i avvägningen mellan elevens förutsättning, elevens individuella och självständiga utveckling samt lärarens pedagogisk/didaktiska och sedermera betygsättande roll. I vår önskan att eleven skall lyckas hamnar vi i situationer där vi hjälper eleven för mycket eller sänker kraven för att hen skall lyckas.

Referenser

Englund, T, & Solbrekke, T. (2015). Om innebörder i lärarprofessionalism. *Pedagogisk Forskning i Sverige*, 20(3-4), 168-194.

Lgy 2011: <https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/laroplan-gy11-for-gymnasieskolan> (2017-12-19)

<https://www.skolverket.se/bedomning> (2017-12-19).

Session 3: Att utveckla lärmiljö – samarbete och delaktighet

Rum: H215

Samtalsledare: Eva Pennegård

När tillgängligheten utmanas

Författare: Charlotte Sandelin; Veronica Rosvall

Marbäcksskolans fortsatta analysarbete med hög delaktighet som framgångsfaktor: Att skapa ett "nyläge" av skolans tes kopplat till lärmiljö

Författare: Anna Tuveesson, Frida Celander

Charlotte Sandelin; Veronica Rosvall

Nyckelord: rörelsehinder, gymnasieutbildning, lärmiljö, speciallärare, bedömning

Introduktion

Riksgymnasierna är till för elever med svåra rörelsehinder och har nationell antagning. Ungdomar som på grund av ett svårt rörelsehinder behöver anpassad undervisning och habilitering och i vissa fall boende och omvårdnad i boendet kan söka till riksgymnasium med Rh-anpassad utbildning.

På ett riksgymnasium finns olika yrkeskategorier såsom ämneslärare, speciallärare, studerandeassistenter, studie- och yrkesvägledare, psykologer, kuratorer, fysioterapeuter, arbetsterapeuter, alla med specialistkunskaper och erfarenhet av arbete med svårt rörelsehindrade ungdomar. De kommunala gymnasieskolorna har tillgång till rådgivning och stöd när det gäller deras arbete med elever som är antagna till Rh-anpassad utbildning.

Bakgrund

I gymnasieförordningen (2010:2039) 11kap §1 står det att den Rh-anpassade utbildningen ska så långt det är möjligt integreras med motsvarande utbildning i gymnasieskolan. Detta innebär att även elever med svåra rörelsehinder ska kunna genomföra den gymnasieutbildning de önskar och är behöriga till. Hösten 2017 antogs en elev med svårt rörelsehinder till yrkesprogrammet programmet. Det skapade utmaningar i relation till gymnasieförordningen eftersom skolpersonal inte hade tidigare erfarenhet av att rörelsehindrade elever utförde utbildningen.

Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att bidra med kunskap om att tillgängliggöra lärmiljön i gymnasieskolans yrkesförberedande program. Utifrån syftet avser vi att besvara frågan: På vilket sätt kan man möjliggöra en likvärdig undervisning för rörelsehindrade elever på yrkesförberedande program?

Tillvägagångssätt

SPSMs tillgänglighetsmodell har varit en utgångspunkt i det systematiska arbetet som tog sin början redan terminen före elevens utbildningsstart (<https://www.spsm.se/stod/tillganglighet-delaktighet-och-inkludering/tillganglighet/tillganglighetsmodell/>). När det gällde likvärdigheten kring den fysiska miljön kopplades en arbetsterapeut in. Enligt Skolverkets Att planera för barn och elever med funktionsnedsättning från 2015 (s.34) fastslås att specialläraren är en nyckelperson när det gäller stödet till elever med funktionsnedsättningar och kan fungera som en kvalificerad samtalspartner, handledare eller rådgivare till arbetslaget. När det gällde den pedagogiska miljön träffade vi, speciallärare och förstelärare RG, två av karaktärsämneslärarna. Vi läste in oss på aktuella ämnesplaner för att kunna rådgöra med lärarna om hur de skulle kunna arbeta med eleven ifråga. Vi kopplade även in SPSM för rådgivning kring bedömning och betygssättning.

Resultat

Resultatet av arbetsterapeutens insats blev en höj- och sänkbar spis, ett anpassat utrymme för ombyte samt fler dörröppnare i skolbyggnaden. Detta har förbättrat likvärdigheten i den fysiska miljön eftersom det möjliggjort elevens deltagande i undervisningen.

Insatserna i den pedagogiska miljön resulterade i en extra lärarresurs för att frigöra pedagogtid för eleven ifråga, assistent som utför arbetsuppgifterna efter elevens instruktioner samt återkommande tolkningsstöd i bedömningsfrågor.

Enligt tillgänglighetsmodellen så är även den sociala miljön viktig för en likvärdig undervisning. Eleven säger själv vid intervjutillfällena att hen för första gången blir bemött som en jämlik av både klasskamrater och personal. Det kan, utifrån modellen, antas att elevens sociala miljö påverkas positivt av att den fysiska och pedagogiska miljön fungerar. Simons och Masschelein (2015) menar att en gemenskap som grundar sig i medlemmarnas olikheter har en inkluderande effekt snarare än en exkluderande, vilket överensstämmer med elevens upplevelse.

Slutkommentar

Det är en viktig del i en lyckad utbildning att pedagoger och övrig personal kan samverka kring utmaningar när de dyker upp.

I skrivande stund går eleven sitt andra år och nya utmaningar i form av nya kurser och praktik kräver att det goda samarbetet fortsätter.

Referenser

Gymnasieförordningen (2010:2039)

Att planera för barn och elever med funktionsnedsättning, Skolverket, 2015

Tillgänglighetsmodellen, SPSM.

<https://www.spsm.se/stod/tillganglighet-delaktighet-och-inkludering/tillganglighet/tillganglighet-smodell/>

Simons & Masschelein (2015). I Tremain, Shelley Lynn (red.). Foucault and the government of disability. Enl. and rev. ed. Ann Arbor; Univ of Michigan Press

Marbäcksskolans fortsatta analysarbete med hög delaktighet som framgångsfaktor

Att skapa ett "nyläge" av skolans tes kopplat till lärmiljö

SVEDALA KOMMUN

Anna Tuveesson, Frida Celander

Nyckelord: "nyläge", analys, Delfimetoden, inkludering, kollegialt lärande, lärmiljö

Hösten 2016 påbörjade Marbäcksskolan ett djupare analysarbete där vi la mycket kollegial tid på att gå djupare in på bakomliggande orsaker till våra svenskresultat. Ett omfattande analysarbete som sträckte sig över ca 7 månader genomfördes, där analysarbetet byggde på olika faser. Ur denna process "växte" skolan tes fram, "Eleverna behöver mer stöttning i att utveckla sitt språk för att känna meningsfullhet och sammanhang, så att de kan utveckla sitt skrivande och lärande". Utifrån detta lades en plan för vad vi behövde utveckla för att nå vår tes. Genom att lägga tid på analys, ville vi att det kommande utvecklingsarbetet skulle få större genomslag och öka vår gemensamma förståelse för orsakerna bakom resultatet. Fokus i processen handlade om elevernas lärande där hög delaktighet bland samtlig personal var av stor vikt för att ge utvecklingsarbetet större genomslag (Timperly, 2013).

Nästan två år senare är vi nu i den fas där vi skapar ett "nyläge" kring den tes som legat till grund för det senaste 1.5 årets utvecklingsarbete på Marbäcksskolan. Syftet med "nyläget" är att vi ska få syn på vår förflyttning, hålla fast och inte släppa en process för tidigt, samtidigt som vi prövar vår tes gentemot ett av utbildnings prioriterade mål kopplat till lärmiljön.

Vi kommer att lyfta en kort tillbakablick därefter lägga fokus på hur vi gått tillväga för att "våga" hålla fast, lägga "tid" på ännu en analys inom samma tes "Eleverna behöver mer stöttning i att utveckla sitt språk för att känna meningsfullhet och sammanhang, så att de kan utveckla sitt skrivande och lärande". Där syftet är att inte kasta oss på nya åtgärder/aktiviteter utan grund och där vi samtidigt kopplar på ett av hela utbildnings prioriterade mål inom att utveckla en tillgänglig lärmiljö (SPSM 2018 & Sverige kommuner och landsting 2017).

Skolans problemformulering för att testa ursprungstes med fokus på lärmiljö
Vad möter eleverna för fysisk, psykosocial och pedagogisk lärmiljö som främjar eller utgör hinder för elevernas språkutveckling och deras känsla av meningsfullhet och sammanhang?

Tillvägagångssätt

Förra omgångens analysarbete var processinriktat och inspirerat av Delfimetoden. Syftet med upplägget var att fördjupa och skapa en gemensam förståelse för skolans utgångsläge och på det viset skapa goda förutsättningar för det kommande undersökande och kunskapsbildande arbetet på skolan. Delfimetoden går ut på att en panel av experter var för sig får ett antal frågor för bedömning. Svaren sammanställs och sänds ut till panelen igen, eventuellt med kompletterade frågor. Experterna har då möjlighet att ändra sina bedömningar efter vad som framkommit av de övrigas synpunkter. Avsikten är att komma fram till en gemensam ståndpunkt.

Denna analysomgång har också ett processinriktat syfte men där fokus är att skapa ett "nyläge" på en redan befintlig tes. Återigen är syftet att säkerställa lärarnas delaktighet i analysarbetet och dels att identifiera relevanta faktorer och förutsättningar för elevernas lärande, kopplat till den fysiska, psykosociala och pedagogiska lärmiljön. När lärmiljöerna kartläggs är det viktigt att både synliggöra likheter och olikheter mellan klassrum och sammanhang, att kartlägga spridning och

huruvida något är vanligt eller ovanligt och av vilken kvalitet en lärmiljöföreteelse håller kopplat till vår tes.

Vår tes sedan förra analysperioden är grunden till vårt "nyläge", vi är mitt i en process där vi problematiserar vår tes kopplat till undersökningar inom den fysiska, psykosociala och pedagogiska lärmiljön. Våra undersökningar kommer ske i cykler av tre, där varje lärmiljö prövas genom klassrumsobservationer med kriterier samt gemensamma analyser. (SPSM 2018 & Sverige kommuner och landsting 2017). Arbetslagens observationer och gemensamma analyser kommer sammanställas av skolans utvecklingsgrupp och ledning till en eventuell ny skolgemensam problemformulering som ska visa vilken riktning vårt kommande utvecklingsarbete ska ta.

Undersökningens resultat

Vi är mitt i processen där vår förväntan med detta arbete är att vi ska hitta en ny riktning i vårt utvecklingsarbete med fokus på verksamhetens och elevernas behov kopplat till tidigare analyser där delaktighet och kollegialt arbete är grunden. Vi hoppas få syn på om vår tes är uppnådd eller om den behövs omvärderas och prövas på nytt, detta kopplat till tillgänglig lärmiljö på skolan.

Ännu inte kunnat besvarats och frågor att diskutera?

- Hur kan vi skapa förutsättningar för utveckling där djupare analyser vågar prioriteras? - Vad behöver vi lära och/eller skaffa oss kompetens kring för att kunna göra värdefulla analyser som kan hjälpa oss framåt i vårt arbete?

Referenser

Timperly Helen (2013) Det professionella lärandets inneboende kraft. Lund: Studentlitteratur.

Appel & Ernestam (2017) Olika är normen; Att skapa inkluderande lärmiljöer i skolan, LTAB: Sveriges kommuner och landsting

SPSM (2018) Värderingsverktyg för tillgänglig utbildning, Kalmar: Lenanders Grafiska AB

Session 4: Att främja elevernas läsande – metoder och samarbete

Rum: H219

Samtalsledare: Maria Söderling

Att öka elevers läsförmåga genom att bredda kollegiets insikter om läsförmåga

Författare: Tove Dahlén, Maria Reppen, Christel Wadbro

Att förbättra läsförståelse genom textsamtal

Författare: Gita Chireh

Att öka elevers läsförmåga genom att bredda kollegiets insikter om läsförmåga

Hur får vi kollegor att gemensamt arbeta för en ökad läsförståelse i alla ämnen på gymnasiet?

**Hässleholms
kommun**

Tove Dahlén, Maria Reppen, Christel Wadbro

Nyckelord: yrkesgymnasium, läsförmåga, språkutveckling, läsarförebilder, läsllyftet

Bakgrund

I elva år har Jacobsskolan, ett yrkesförberedande gymnasium, haft läsprojekt av olika slag. De bakomliggande orsakerna har varit flera. Dels är det de låga testresultaten i läsförståelse och ordkunskap som eleverna gjort då de kommit nya till skolan, dels de relativt låga intagningspoäng eleverna kommer in på. PISA-resultaten 2009 samt 2012 visar också att läsförståelseförmågan sjunkit drastiskt i den svenska skolan, något som vi gemensamt behövde arbeta för att förändra.

Den första insatsen som gjordes var att införa morgonläsning under några veckor, utan någon motprestation som t.ex. prov. För att visa på goda läsarförebilder läste dessutom varje undervisande lärare samtidigt med eleverna. Bokvalet stod eleven fritt och läsning skedde oavsett vilken lektion eleven hade, för att visa att det är alla pedagogers uppgift att verka för en god språkutveckling. (Westlund, 2009)

Utvalda delar av kollegiet har i anslutning till detta språkutvecklande arbete även deltagit vid Skolverkets Läsllyft, med bland annat modulen Lässtrategier i alla ämnen i syfte att öka kunskaperna om hur vi som pedagoger kan arbeta för att öka elevernas läsförståelse.

Hösten 2017 genomfördes en bokcirkel för samtliga elever och all personal på skolan, med över 700 deltagare. Det innebar en angelägen titel, boksamtal varje vecka och diverse litterartävlingar. Projektet avslutades med en författarföreläsning samt programanknutet konstskapande. För att bredda kollegors insikt om ökad läsförståelse hos elever genomfördes också en föreläsning för alla pedagoger av forskare och lektor Mary Ingemansson om hur läsning av skönlitteratur gynnar alla skolans ämnen.

I år har vi haft ännu ett läsprojekt för enkom åk 1, åter schemalagt för att poängtera vikten av läsning. I utvärderingen av årets läsprojekt kom vi som ansvariga fram till att den största utmaningen med projektet var att få all personal att vara engagerade, insatta och deltagande i det som borde vara ett gemensamt projekt. Detta har varit lika problematiskt under alla år.

Problemställning

Vi står nu inför följande problemställning: Hur får vi fler kollegor att gemensamt arbeta för en ökad läsförståelse i alla ämnen på gymnasiet? Vi har sett att det finns en tendens att se läsförståelse som ett svenskläraryppdrag och att man har svårt att se relevansen av hur läsning av skönlitteratur kan gynna det egna ämnet. I flera fall togs inte heller uppdraget om att verka som god läsarförebild på allvar, och elever kunde ibland "slippa läsa" om de läst tillräckligt långt istället för att uppmanas till nya och högre mål, som Dylan William skriver "När man har gjort något på ett visst sätt en halv miljon gånger är man ganska bra på det, och det är inte konstigt att det om svårt att göra på ett annat sätt", vilket kan vara en förklaring till vissa kollegors motstånd till förändring. Hattie (2012)

lyfter fram lärarens roll och lärarens syn på lärandet som framgångsfaktorer för eleverna. Genom kollegialt lärande och ökad samsyn av synen på lärandet och läsförståelse skulle vi troligtvis nå större framgång, vilket även Langelotz (2014) kommit fram till i sin avhandling där hon skriver "Lärare som stöttar och handleder varandra i ett arbetslag ökar sin kompetens och blir bättre på sitt jobb.

Delresultat

Efter läslyftet blev fler lärare mer insiktsfulla kring hur viktigt arbets sättet med texter och skönlitteratur är. Detta framkom i en enkätundersökning som gjordes efter avslutad fortbildning. Alla lärare på skolan hade dock inte möjlighet att vara delaktiga i Läslyftet pga. begränsat antal platser från Skolverket. Övriga utvärderingsinsatser som gjorts efter läsprojekt är följande: enkätundersökning för involverade kollegor i läsprojekten, projektgruppsutvärdering, utvärdering tillsammans med skolledningen, direktrespons efter inspirationsföreläsning – delar som mynnade ut i en rapport. Det finns i nuläget ingen konkret plan på att använda läslyftet som helhet som material men eventuellt lyfta fram specifika delar. Där vi nu ställer oss frågan i så fall i vilken form/forum detta skulle kunna delges. Förslag på tillvägagångssätt skulle kunna vara att tex. tydligare knuta svensklärare till respektive yrkesprogram, ökad delaktighet av skolledningen eller ytterligare inspirationsföreläsningar. Förväntat resultat är att nå ökad samsyn kring vikten av god läsförståelse hos våra elever.

För att nå detta, vilket tillvägagångssätt är det mest rimliga och produktiva? Hur påbörjar vi ett arbete för att nå samsyn på ett positivt sätt? Vilken roll bör cheferna ta i arbetet?

Referenser:

Hattie, John, (2012): Synligt lärande. Natur & Kultur.

Ingemansson, Mary, (2016): Lärande genom skönlitteratur- Djupläsning, förståelse, kunskap. Studentlitteratur.

Langelotz, Lill (2014): Vad gör en skicklig lärare – en studie om kollegial handledning som utvecklingspraktik. Göteborg Universitet

Westlund, Barbro, (2009): Att undervisa i läsförståelse. Natur & Kultur. William, Dylan (2016): Att leda lärares lärande – formativ bedömning för skolledare. Natur & Kultur.

PISA 2009, Skolverket.se

PISA 2012, Skolverket.se

Att förbättra läsförståelse genom textsamtal

Gita Chireh

Nyckelord: Textsamtal, läsförståelse, föreställningsvärldar och läsfaser, tolkning, interaktion och stöttning

Som lärare vet vi att läsning och läsförståelse är kritiska aspekter i de flesta av skolans ämnen och kurser. Utmaningen är ännu större för elever som fortfarande håller på att utveckla svenska som sitt andraspråk. Så frågan är – hur gör vi för att förbättra våra elevers reflekterande och kritiska läsning?

Ett sätt är genom textsamtal. För att undersöka detta närmare valde jag att studera hur tre lärare jobbar med textsamtal i sina klasser för att öka sina elevers läsförståelse, samt hur deras elever upplever textsamtalen. Eleverna är vuxna andraspråkselever som läser svenska som andraspråk på grundläggande nivå på Komvux.

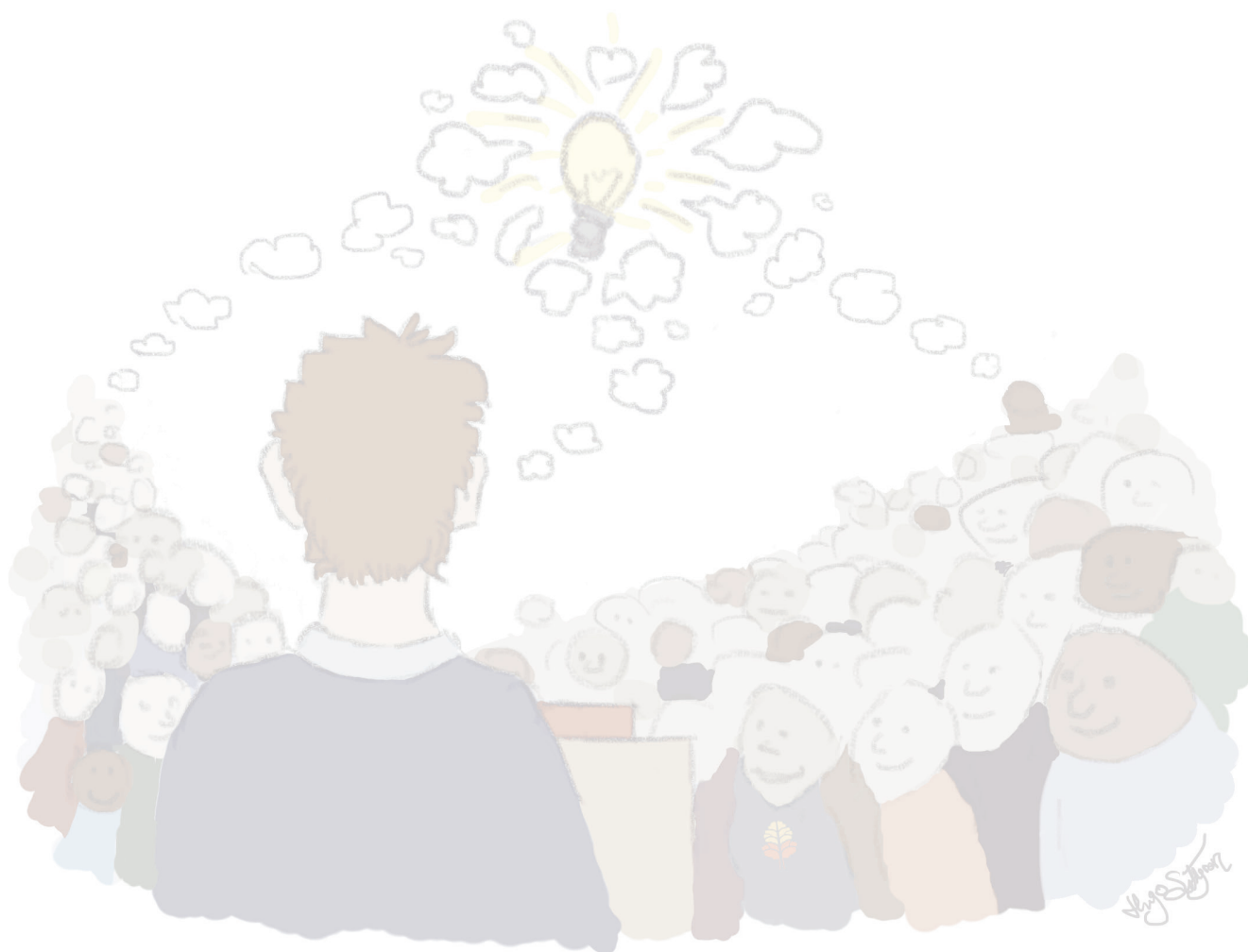
Studien utgår ifrån en textsamtalsmodell baserad på Judith Langers teorier om föreställningsvärldar och läsfaser. Hennes forskningsresultat betonar vikten av textsamtal tillsammans med lärare och andra elever, och ger svar på hur man kan öka läsförståelse. Judith Langer (2017:27) använder begreppet föreställningsvärld för att hänvisa till den värld av förståelse som en person besitter vid ett givet tillfälle. Det är textvärldar i vårt inre, som skiljer sig åt från individ till individ och speglar ens personliga och kulturella erfarenheter såväl som den personliga relationen till texten eller upplevelsen. En föreställningsvärld är alla de olika tankar vi har av en text vi läser, skriver och/eller talar om och de är i ständig förändring och utveckling genom nya tankar och erfarenhet (2017:29). Utifrån dessa föreställningsvärldar har Langer (2017:37ff) identifierat fyra faser som var och en för sig och tillsammans bygger våra föreställningsvärldar. Dessa kallar hon orienteringsfasen, förståelsefasen återkopplingsfasen och överblicksfasen. Inga av dessa faser följer en linjär sekvens utan kan dyka upp vid olika skeden i läsandet och/eller efter läsningen.

Studien genomfördes hösten 2017 genom observationer av textsamtalen i respektive klass. Därefter fick medverkande elever besvara en enkät om hur de upplevde samtalsmodellen. Varje klass jobbade med olika texter; utdrag ur en roman, insändare från en lärobok, samt en hel roman med fokus på sista kapitlet. Klasserna varierade i storlek och bestod av 8, 13 respektive 20 elever, och representerade en variation av kön, ålder, utbildningsbakgrund, motivation, läsvana och språklig nivå.

Observationerna visade att samtalsmodellen gav möjlighet att läsa och förstå på djupet, att reflektera över sin läsning, dra kopplingar till egna erfarenheter och utvidga perspektiv genom att lyssna på andra. Det gav också möjlighet att förklara egna tolkningar men också ifrågasätta eller spinna vidare på andras tolkningar, samt stötta varandra både i innehåll och språk. Elevernas svar i enkäterna bekräftar denna bild. En majoritet av eleverna upplevde således textsamtalet som positivt och uppgav att de skulle vilja jobba på liknande sätt med texter i fortsättningen. Ur resultaten framträder också en del didaktiska och metodiska val som läraren bör ha i beaktande gällande ramarna för samtalet, delaktigheten för eleverna, hur aktiv kontra passiv roll läraren bör ha under samtalets gång, samt vilka typer av frågor man kan ställa som möjliggör både en djup och bred förståelse och tolkning av en text.

Referenser

Langer, Judith A. (2017). Litterära föreställningsvärldar: litteraturundervisning och litterär förståelse (2 uppl.). Göteborg: Daidalos.

Session 5: Learning Study – möjligheter och utmaningar

Rum: K218

Samtalsledare: Petra Källberg

Längdskala i visuell programmeringsmiljö Learning Study på mellanstadiet

Författare: Per Blomberg, Gunilla Magnusson, Andreas Magnusson, Karolina Ernstedt, Benita Toxi

Elevens förmåga att skapa samband i historia 1b med språkutvecklande verktyg –en learning study

Författare: Eva Henriksson Garatea, Lo Söllgård

Längdskala i visuell programmeringsmiljö

Learning Study på mellanstadiet

Per Blomberg, Gunilla Magnusson, Andreas Magnusson, Karolina Ernstedt, Benita Toxi

Nyckelord: Learning Study, matematikundervisning, längdskala, programmering, variationsteori
Bakgrund

Tidigare Learning Study (LS) om längdskala har påvisat kritiska aspekter såsom att urskilja längder ur geometriska figurer, längdförändring och areaförändring vid förstoring och förminskning av tvådimensionella geometriska figurer vid given längdskala (Svantesson Wester, 2014). Vidare har även övergången från endimensionell till flerdimensionell figur visat sig vara problematisk.

Syfte och frågeställning

Till skillnad från tidigare forskning om längdskala planerar arbetslaget en undervisning i programmeringsmiljö. Valet motiveras dels av att programmering nyligen har införts som en integrerad del i matematik på grundskolan (Skolverket, 2018) och dels att kunskapen om programmering i matematikundervisning är bristfällig (Kjällström m.fl., 2015). Studien fokuserar på frågeställningen: Vilka kritiska aspekter framkommer då elever lär längdskala och hur kan elever ges möjlighet att urskilja dessa kritiska aspekter i en programmeringsmiljö?

Teoretisk ram

En central del för lärandet enligt LS är att i undervisningen hitta balansen mellan konstanta och varierande faktorer. Enligt variationsteorin sker lärandet när nya aspekter uppfattas (Wernberg, 2005). Samtidigt kan en allt för stor variation göra det svårt för eleven att urskilja centrala aspekter av det lärandeobjektet. När elevens förmåga att urskilja aspekter ökar, kan läraren successivt införa allt större variation. Dels kan begreppet variera samtidigt som representationsformen är konstant och dels kan representationsformerna för begreppet variera medan begreppet hålls konstant (Wernberg, 2005). För denna studie kan det exempelvis innebära att eleven programmerar sträckor i en visuell programmeringsmiljö i olika längder och former utifrån en konstant längdskala, eller att en given sträcka eller form programmeras utifrån flera längdskalor.

Metod

Learning Study kan kortfattat förstås som ett kollegialt samarbete med mål att utveckla undervisning och lärarnas kompetens för ett avgränsat lärandeobjekt. Kunskapen utvecklas genom att systematiskt förbättra lektioner med variationsteorin som lärandeteori. (Häggström m.fl., 2012). Arbetslaget har tio inplanerade träffar. Inledningsvis inhämtas kunskaper om LS, därefter utformas ett lärandeobjekt och ett förtest genomförs. Utifrån analys av förtestet planeras första lektionen som filmas och följs upp med ett eftertest. Med analys av filmen och eftertestets resultat som grund revideras lektionen och genomförs med en ny elevgrupp. Samma förfarande upprepas en tredje gång.

Förväntade resultat

Genom att bedriva studien i en utforskad miljö förväntas studien bidra med kompletterande kunskaper om lärandeobjektet längdskala. Inledningsvis har vi kunnat konstatera att begreppet öppnar upp för många dimensioner av aspekter och variation vilket kan förklara utmaningen med att undervisa längdskala. I dagsläget har vi ännu inga konkreta resultat att presentera men

preliminära resultat kan förväntas vara klara inför konferensen den 16 mars 2019. På konferensen vill vi lyfta följande frågeställningar:

Vad är kritiskt för att lära sig längdskala?

Hur väl fungerar programmering som integrerande stoff i matematikundervisning? Hur väl fungerar Learning Study som kompetensutvecklingsmetod?

Referenser

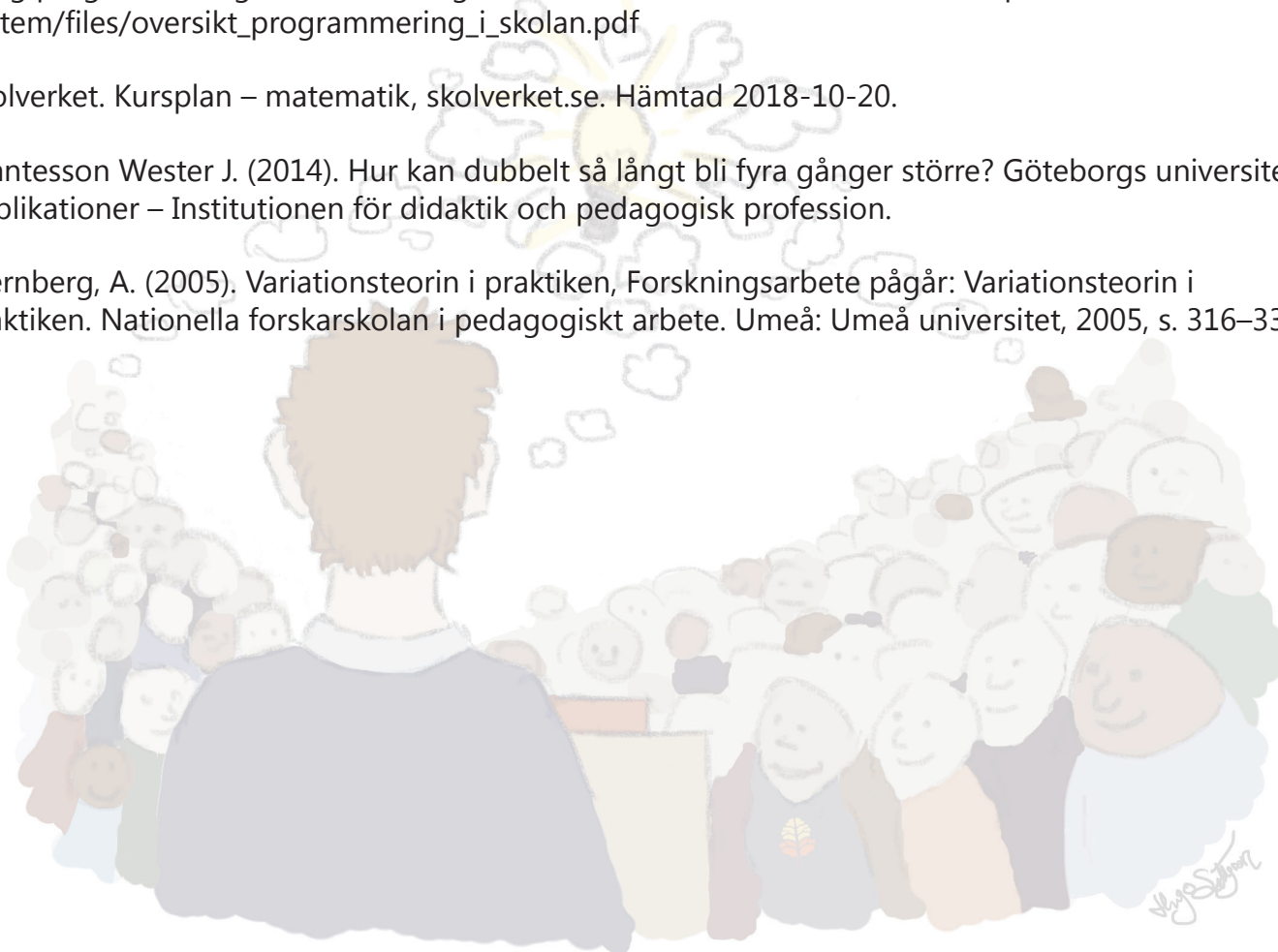
Häggström, J., Bergqvist M., Hansson H., Kullberg A., Magnusson J. (2012). Learning Study – en guide. NCM, Göteborgs universitet

Kjällander, S., Åkerfeldt, A., & Petersen, P. (2015). Översikt avseende forskning och erfarenheter kring programmering i förskola och grundskola. Hämtad 2019-01-10 från https://natverk.dfs.se/system/files/oversikt_programmering_i_skolan.pdf

Skolverket. Kursplan – matematik, skolverket.se. Hämtad 2018-10-20.

Svantesson Wester J. (2014). Hur kan dubbelt så långt bli fyra gånger större? Göteborgs universitets publikationer – Institutionen för didaktik och pedagogisk profession.

Wernberg, A. (2005). Variationsteorin i praktiken, Forskningsarbete pågår: Variationsteorin i praktiken. Nationella forskarskolan i pedagogiskt arbete. Umeå: Umeå universitet, 2005, s. 316–332

Elevers förmåga att skapa samband i historia 1b med språkutvecklande verktyg

– en learning study

Eva Henriksson Garatea och Lo Söllgård

Nyckelord: Kausalitet, historiemedvetande, språkutvecklande, learning study, historiedidaktik

I kursplanen för ämnet historia beskrivs "historia som en referensram för att förstå frågor som har betydelse för nuet och framtiden". Skolinspektionens kvalitetsgranskning från 2015, Undervisningen i historia, påvisar att det finns brister i undervisningen när det kommer till att hjälpa eleverna att förstå hur det förflutna påverkar dem själva och deras omgivning. Skolverkets rapport granskar grundskolan, men det innebär att det finns överhängande risk att de elever som kommer till gymnasiet har bristande förmåga att skapa samband mellan olika tidsdimensioner.

Detta forskningsprojekt ska ha ett tydligt fokus på elevernas lärande och hur deras förmågor utvecklas utifrån de deltagande lärarnas praktiska undervisning. Arbetet syftar till att historieämnet får en större relevans för eleverna. Relevansen av historieämnet ökar om eleverna själva kan se och skapa samband mellan dåtid och samtid (Danielsson Malmros, 2014; Seixas, Morton, 2013). I denna studie ingår dock inte en analytisk fördjupning i relationen mellan historieelevers intresse och kön, föräldrarnas etnicitet, religion, föreställningar om intressanta historiska berättelser, kulturarv etc.

Utgångspunkt för vårt projekt är att se om en modell med konnektivbindningar kan hjälpa elever att uttrycka tydliga samband i historiska processer och skeenden, samt deras betydelse för nutid och framtid. Undersökningen kommer att ta avstamp i historiedidaktisk- och språkutvecklande teori (Hajer & Meestringa, 2014). Vi frågar oss om man med konnektivbindningar kan få elever att öka sin förmåga att uttrycka sig kring samband mellan dåtid – samtid – nutid (Bjerregaard, Kindenberg, 2016).

- Kan eleverna utifrån en modell med fasta formuleringar som visar på kausalitet utveckla en djupare förståelse för samband i historiska processer och skeenden, samt deras betydelse för nutid och framtid?
- Öppnar modellen elevernas förmåga att i skilda sammanhang se samband i historiska processer och skeende?

För att besvara våra frågeställningar kommer vi att använda oss av learning study som metod och språkutvecklande arbete som teori och verktyg. Rapporten kommer att luta sig mot Anna-Carin Stymnes (2017) avhandling där utreds och diskuteras hur elever förstår samband och visas språkets betydelse för att skapa sammanhang i historia.

Ett av målen är att undersökningen ska resultera i ett antal konkreta uppgifter som illustrerar och bygger på den kunskap som forskningen ger oss. Ett annat mål är att hitta sätt att arbeta med learning studies som är anpassat till de förutsättningar som historieämnet har. I historieämnet blir variationsteorin ofta ett hinder (Ling, 2014). Det är svårt att variera innehåll på samma sätt som är möjligt då studier görs i ämnen som t.ex. matematik. Den inriktning vi valt för vår studie ger dock större möjlighet att variera exempel och visa på kontraster mot en fast ram. Ett övergripande mål är att genom studien kunna sprida våra erfarenheter till andra inom utbildningsväsendet.

Referenser

Danielsson Malmros, I., (2014) "Den historiska berättelsen i teori och praktik", Historien är närvarande. Lund, Studentlitteratur

Hajer, M., Meestringa, T.,(2014) Språkinriktad undervisning. En handbok, Hallgren och Fallgren Studieförlag

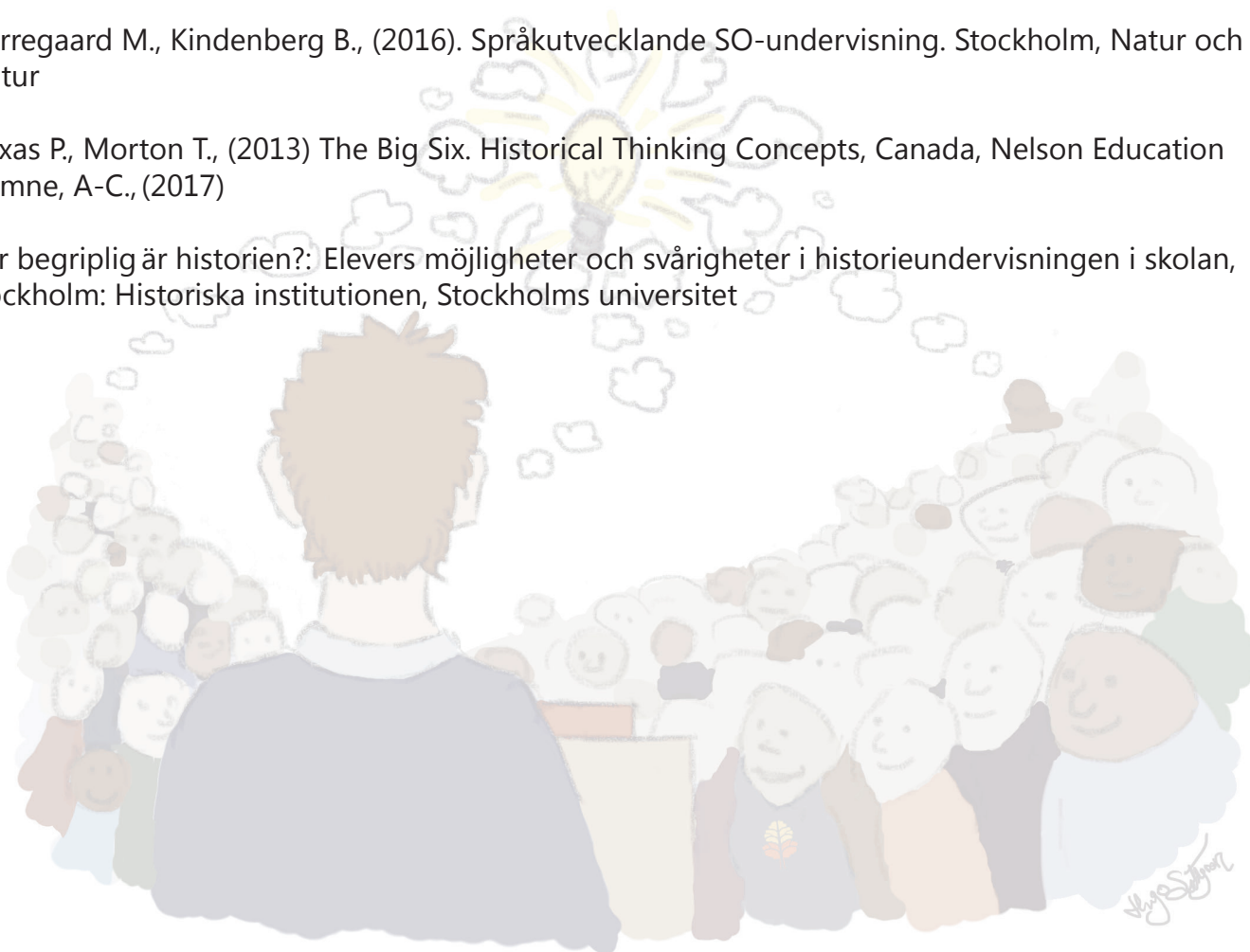
Hermansson Adler, M.,(2014) Historieundervisningens byggstenar, Stockholm, Liber (tredje upplagan)

Ling, M. L., (2014), Variationsteori – för bättre undervisning och lärande. Lund, Studentlitteratur

Bjerregaard M., Kindenberg B., (2016). Språkutvecklande SO-undervisning. Stockholm, Natur och Kultur

Seixas P, Morton T., (2013) The Big Six. Historical Thinking Concepts, Canada, Nelson Education
Stymne, A-C., (2017)

Hur begriplig är historien?: Elevers möjligheter och svårigheter i historieundervisningen i skolan, Stockholm: Historiska institutionen, Stockholms universitet

Session 6: Prisvinnande pedagogik i Hässleholms kommun

Rum: A037

Samtalsledare: Per Blomberg

Systematiskt kvalitetsarbete med kollegial samsyn i ett långsiktigt perspektiv

Författare: Martina Engkvist, Kristina Klang, Jenny Fredriksson Nilsson

Studio HTS- individanpassat stöd på nationella program

Författare: Ted Seger

Prisvinnande pedagogik i Hässleholms kommun

I den här sessionen presenteras skolutvecklingsprojekt som belönats med Barn- och utbildningsnämndens kvalitetspris i Hässleholms kommun 2018.

Priset för goda resultat

Västerskolan 7-9, Martina Engkvist, Kristina Klang och Jenny Nilsson

Motiveringen:

För ett systematiskt arbete med att öka elevers motivation att läsa moderna språk. Arbetet har haft ett långsiktigt perspektiv, från årskurs 5 till och med årskurs 9, för att öka elevers förståelse av betydelsen av att läsa ett modernt språk för framtida studier och yrkesval. Språklärarna har varit djupt involverade över tid i denna process. Framgångsfaktorer i arbetet med att utveckla undervisningen har varit formativa arbetsätt, sambedömning och kollegial samsyn kring undervisningsmaterial och metoder. Resultatet av detta samarbete har gett god måloppfyllelse, likvärdig betygsättning, kollegialt lärande och få avhopp från Moderna språk.

Priset för goda insatser

Arbetslag Studio HTS

Motiveringen:

För sitt lagarbete tillsammans med lärare för att undanröja hinder och skapa förutsättningar för elever att lyckas i sin skolvardag. De elever som är kopplade till Studio HTS är elever som är i behov av "extra allt". Studio HTS ger förstärkt och individuellt anpassat studie- och strukturstöd till elever som går något av skolans nationella program, i samarbete med undervisande lärare. Framgångsfaktorer i detta arbete är ett tätt samarbete mellan Studio HTS, undervisande lärare, elever, vårdnadshavare och elevhälsa.

Parallella sessioner: 12:40-14:00

Session 7: Att utvecklas som lärare

Rum: H110

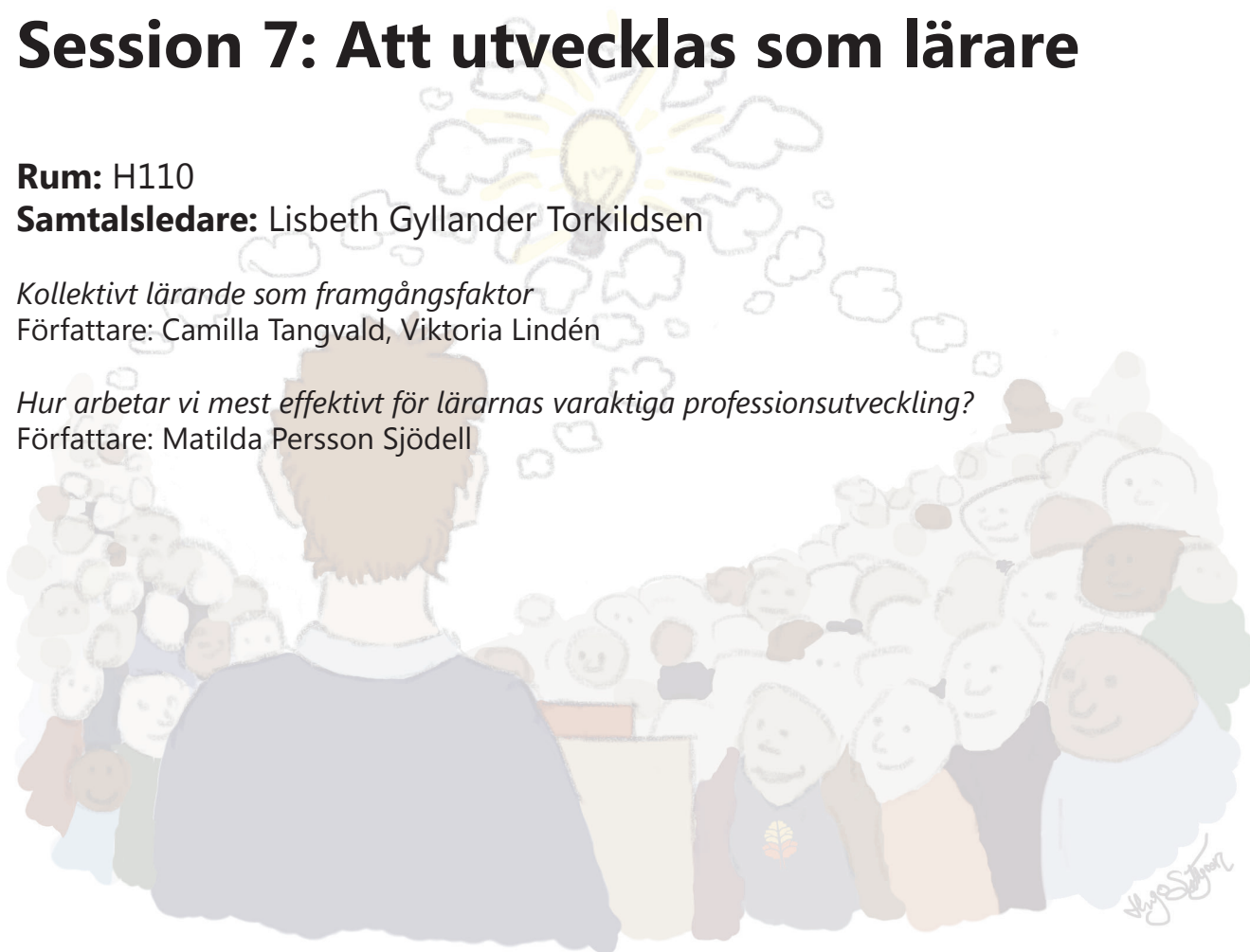
Samtalsledare: Lisbeth Gyllander Torkildsen

Kollektivt lärande som framgångsfaktor

Författare: Camilla Tangvald, Viktoria Lindén

Hur arbetar vi mest effektivt för lärarnas varaktiga professionsutveckling?

Författare: Matilda Persson Sjödell

Kollektivt lärande som framgångsfaktor

Camilla Tangvald och Viktoria Lindén

Nyckelord: Kollektivt lärande, framgångsrik undervisning, aktionsforskning, förädling av elevernas resultat, hållbar förändring.

Vi är förstelärare och ämnesansvariga i engelska på Söderslättsgymnasiet i Trelleborg och arbetar intensivt sedan tre år tillbaka med ett unikt projekt som innebär kollektivt lärande till stöd för framgångsrik skolutveckling baserat på vetenskaplig grund. Vi strävar ständigt efter att utveckla vår profession och praktiska teori (Handal & Lauvås, 2000). Under all vår arbetsplatsförlagda planeringstid planerar, bedömer och utvecklar vi undervisningen tillsammans. Allt vårt samarbete sker med fokus på undervisningen samt på elevernas lärande och resultat (Jarl, Blossing, & Andersson, 2017). Begreppet kollektivt lärande är ett relativt nytt fenomen inom skolforskningen och definieras som samverkan som leder till lärande på gruppnivå, till skillnad från kollegialt lärande som fokuserar på individuellt lärande (Skolverket, 2018). För att det kollektiva lärandet ska vara effektivt krävs att lärande gemenskaper främjar elevernas lärande samt att de existerande undervisningsmetoderna förändras till gagn för elevernas kunskapsutveckling (Timperley, 2013). Vår undersökning har frågeställningen:

”Hur blir det kollektiva lärandet ett reellt stöd för framgångsrik skolutveckling och därmed en förädling av elevernas resultat?”

Vi bedriver aktionsforskning där vi undersöker vår egen praktik med forskningsmetoder så som didaktisk analys genom verktyget dubbellogg (Sträng, 2005) samt Kemmis och McTaggarts aktionsforskningsspiral (Rönnerman, Edwards-Groves & Grootenboer, 2018) med syfte att förändra och utveckla undervisningen. Vi inleder varje nytt arbetsområde med att planera, agera, observera och reflektera (ibid.) samt ställa didaktiska frågor. Efter avslutat arbetsområde verbaliserar och reflekterar vi över om diskrepanser mellan det avsedda och utfallet uppstått (Sträng, 2005). För att säkerställa att eleverna lärt sig vad som var avsett genomför vi skriftliga utvärderingar i helklass och dialoger i fokusgrupper om 8 elever (Hägg & Kouppa, 2007). Utifrån elevernas resultat skapar vi oss en förståelse och drar gemensamma slutsatser (Simons & Ruijters, 2001). Ett exempel på en aktion vi har genomfört är att vi på organisationsnivå fått möjlighet att parallelllägga fyra grupper om 128 elever i engelska 5 och 6 för att möjliggöra en optimering av elevernas inläring samt höja deras prestationer. Genom återkommande teman i form av workshops kan eleverna välja två olika innehåll (språkliga/litterära) utifrån behov och intresse oberoende av vilken klass man ursprungligen tillhör. Varje workshop varar i ca 3 veckor och avslutas med en examination.

Resultatet av vårt kollektiva lärande stöds bland annat av Vygotskijs sociokulturella inriktning (Claesson, 2007). Det har visat positiva effekter på såväl motivation som kunskapsutveckling som att eleverna utvecklas i ett sammanhang och lär av varandra då klassrumsklimatet är tryggt och tillåtande. Såväl utvärderingar samt observationer visar att de högpresterande eleverna blir motiverade av att få riktad undervisning på utmanande uppgifter i stället för att arbeta med dessa på egen hand. De elever som behöver träna mer på baskunskaper blir mer aktiva och vågar ta ledande roller i klassrummet. Vidare visar betygsdokumentationen årligen en förädling av elevernas resultat och i utvidgad bemärkelseförädling av kursbetyg från ett lägre till ett högre betygssteg.

Dessutom tillgodoses utmaningar och anpassningar för alla elever samt att en rättssäker och likvärdig bedömning sker då betygen sätts i dialog mellan två lärare. Vi anser att vårt kollektiva lärande bidrar till en hållbar förändring av undervisningen samt en kontinuerlig förbättring av elevernas resultat.

En utmaning med den kollektiva lärprocessen på en stor gymnasieskola är bland annat organisationen för att frigöra samarbetsytor, att alla ser värdet och betydelsen av ett kollektivt lärande samt de vinster för skolutveckling som genereras. Vår förhoppning är att genom detta forum fortsätta utveckla och sprida det kollektiva lärandet inom professionen.

Referenser:

Claesson, S. (2007). Spår av teorier i praktiken: Några skolexempel. Studentlitteratur: Lund

Handal, G. & Lauvås, P. (2000). På egna villkor - en strategi för handledning. Studentlitteratur: Lund

Jarl, M., Blossing, U. & Andersson, K. (2017). Att organisera för skolframgång – Strategier för en likvärdig skola. Natur & Kultur: Stockholm

Melander, Å. (2017). Så mäts hur bra eller dålig en skola är. <https://skolvarlden.se/artiklar/sa-mats-hur-bra-eller-dalig-en-skola-ar>

Rönnerman, K., Edwards-Grooves, C. & Grootenboer, P. (2018). Att leda från mitten – lärare som driver professionell utveckling. Lärarförlaget: Stockholm

Simons, P. R. J., & Ruijters, M. C. P. (2001). Work-related learning: elaborate, expand and externalize. [file:///Users/791211vl01/Downloads/5698%20\(1\).pdf](file:///Users/791211vl01/Downloads/5698%20(1).pdf)

Skolverket (2018). Kollegialt lärande - individutveckling eller skolutveckling? <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskning/kollegialt-larande---individutveckling-eller-skolutveckling>

Sträng, H, M. (Red.) (2005). Samspel för lärande, didaktiskt redskap för professionella lärare. Lund: Studentlitteratur

Timperley, H. (2013). Det professionella lärandets inneboende kraft. Lund: Studentlitteratur

Hur arbetar vi mest effektivt för lärarnas varaktiga professionsutveckling?

Matilda Persson Sjödell

Nyckelord: skolutveckling, kunskapsintegration, professionsutveckling, kvalitetsutveckling, undervisningsutveckling

Bakgrund

Med stöd av statsbidrag fick Burlövs kommun 2016 möjlighet att sjsätta nya utvecklingsinsatser. En sådan blev Kvalitetsteamet, som inrättades under våren. Kvalitetsteamet består av legitimerade pedagoger vars arbete har en tydlig koppling till forskning och teoretisk kunskapsbas.

Beskrivning av frågeställning

En central fråga i valet av utvecklingsinsatser: Hur arbetar vi mest effektivt för lärarnas professionsutveckling och undervisningsutveckling? Det var viktigt att lärarna skulle få möjlighet att dels reflekterar och analyserar sitt görande men också få direkt praktiskt stöd i klassrummet (Timperley, 2013). Med kunskap om detta valde Burlövs kommun att skapa Kvalitetsteamet som en möjlig väg att möta dessa behov.

Beskrivning av tillvägagångssätt

Skolenheterna identifierar själva sina utvecklingsområden och utifrån dessa beställer skolorna utvecklingsstöd av Kvalitetsteamet. Lärare i teamet arbetar därefter operativt under terminslånga perioder med starkt fokus på utvecklingsområdet. Kvalitetsteamets arbete utgår från Helen Timperlys lärandecykel (2013) och förhållningssätt utifrån Runsten och Werrs (2016) teorier om kollektiv intelligens och kunskapsintegration, i vilken författarna visar på vikten av kunskapsintegration för att hållbar utveckling ska kunna ske.

Resultat och slutsats

Arbetet är i en fortsatt pågående process och utvärderingar görs kontinuerligt. Utifrån visad effekt, eller utebliven effekt omformuleras vad teamet är och kan vara, samtidigt som vi hela tiden måste vara trogna det ursprungliga syftet. Detta är inget arbete som är avslutat, utan i ständig utveckling.

I en önskan att ytterligare utvärdering anlitas 2017 Spira utvärdering och Bättra konsult för att titta på de effekter teamets arbete hade. I utvärderingen (Bättra & Spira, 2017) stod det att stödet som kvalitetsteamet erbjuder skolorna upplevs starka utveckling och att stödet är operativt verksamhetsnära och därmed flexibelt och situationsanpassat. Vidare har arbetet bidragit till att många lärares analysförmåga samt förmåga att skapa ett nuläge i sin undervisning utifrån aktuella resultat utvecklats. Arbetet med Kvalitetsteamet har stärkt skolors kvalitetsarbete och det kollegiala samarbetet. I utvärderingen framgår också att lärare själva kan se den förändring som arbetet tillsammans med teamet har skapat i den egna klassrumspraktiken. (Bättra & Spira, 2017).

Det är dock inte alla lärare som nått en bestående utveckling. Det arbete som verkar ha lett till varaktig förändring över tid är det arbete där Kvalitetsteamet varit operativ på flera nivåer samtidigt och på så sätt kunnat bidra med en bredare kunskapsintegration. På vilket sätt kan förutsättningarna för att en sådan kunskapsintegration och en bestående utveckling öka? Är det ens möjligt att med terminslånga uppdrag på olika enheter ha tid att tillsammans med pedagogerna på djupet undersöka och utveckla undervisningen tillsammans och skapa långsiktig strukturell förändring? Det är viktigt att vi frågar oss om det vi gör är det mest effektiva för lärarnas professionsutveckling (Runsten & Werr, 2016).

Diskussionsfrågor

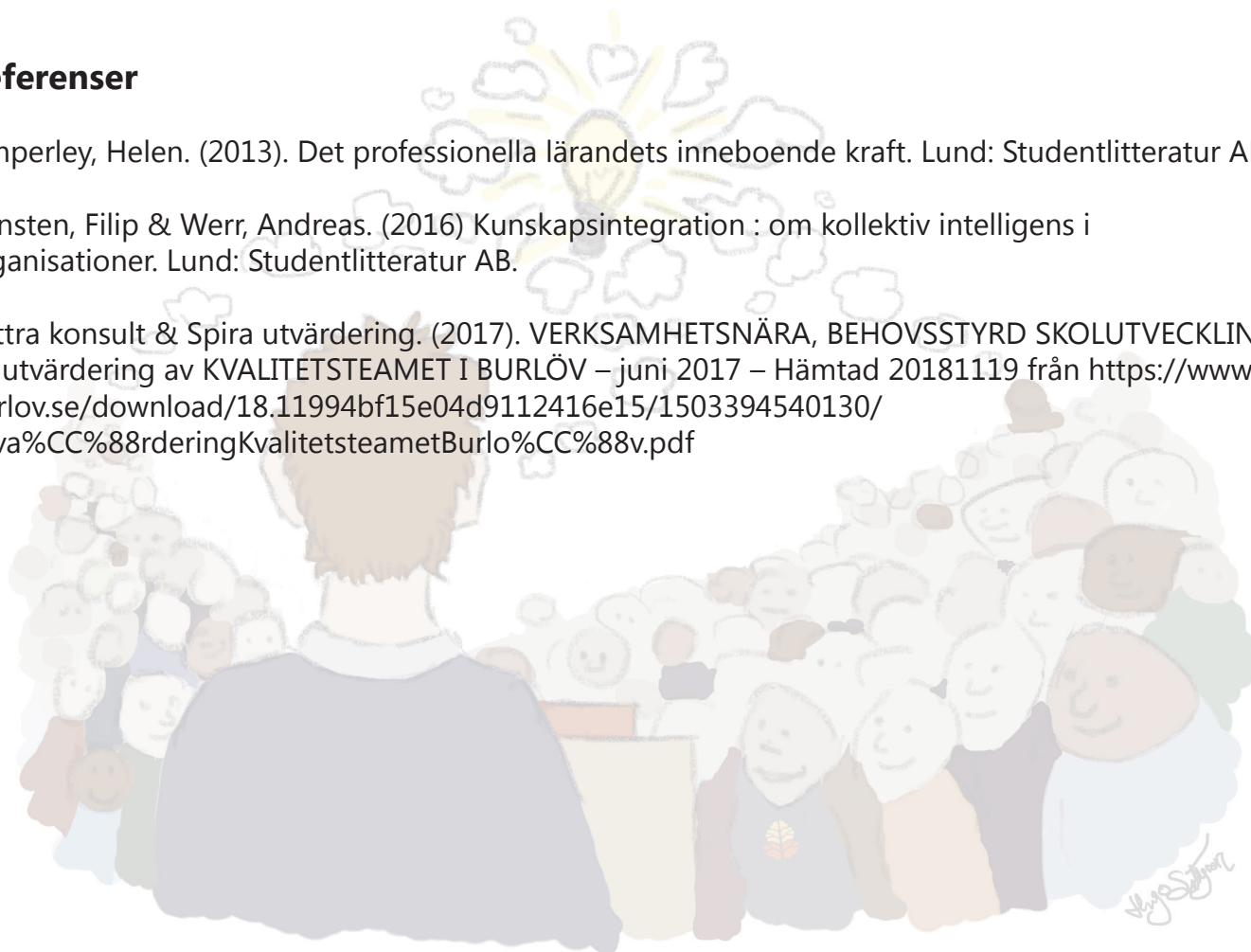
På vilket sätt kan ett centralt team bidra till kunskapsintegration på de skolor där de jobbar? Hur kan långsiktig strukturell förändring skapas genom lektionsnära stöd?

Referenser

Timperley, Helen. (2013). Det professionella lärandets inneboende kraft. Lund: Studentlitteratur AB.

Runsten, Filip & Werr, Andreas. (2016) Kunskapsintegration : om kollektiv intelligens i organisationer. Lund: Studentlitteratur AB.

Bättra konsult & Spira utvärdering. (2017). VERKSAMHETSNAÄRA, BEHOVSSTYRD SKOLUTVECKLING En utvärdering av KVALITETSTEAMET I BURLÖV – juni 2017 – Hämtad 20181119 från <https://www.burlov.se/download/18.11994bf15e04d9112416e15/1503394540130/Utv%CC%88rderingKvalitetsteametBurlo%CC%88v.pdf>

Session 8: Studiero i fokus

Rum: H112

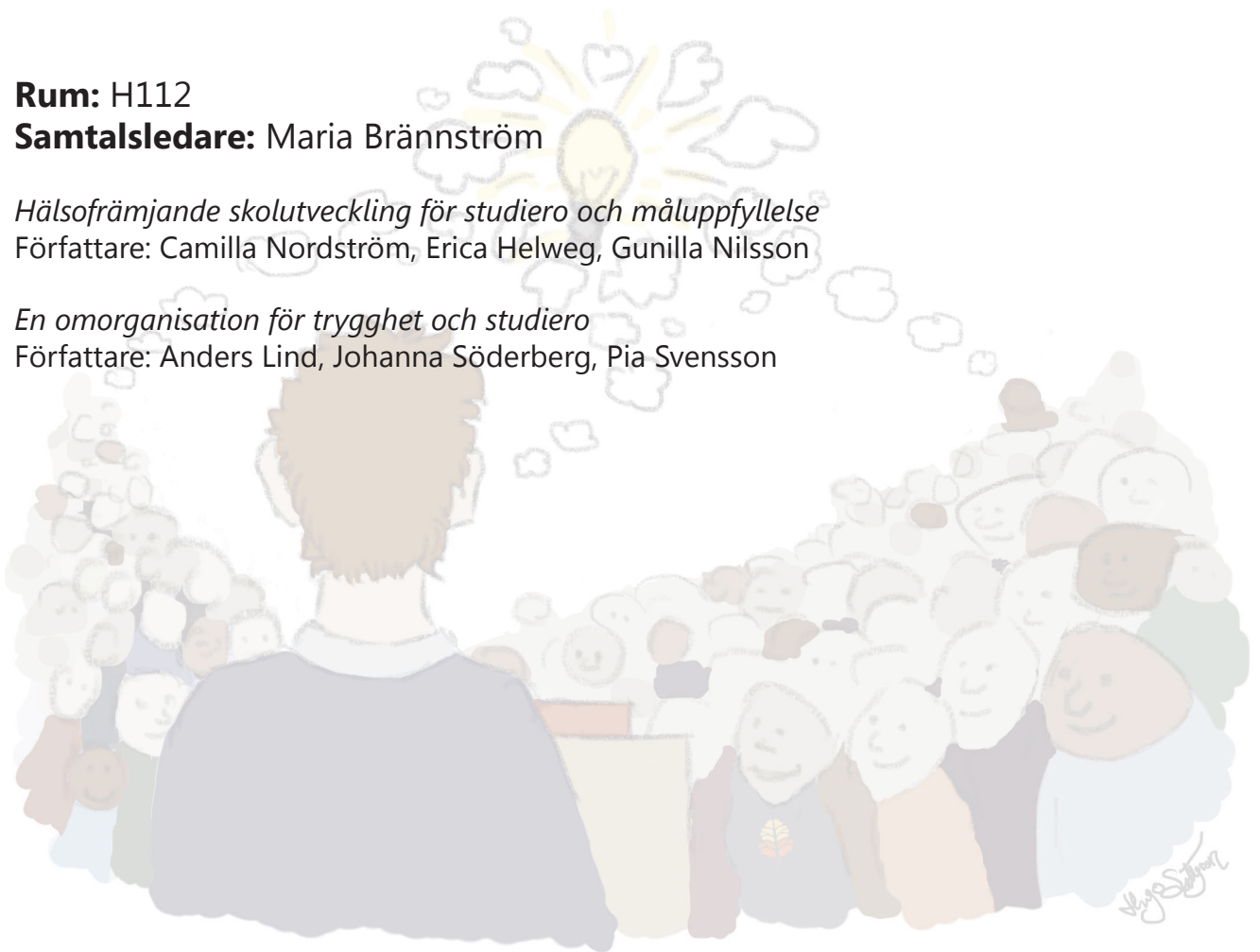
Samtalsledare: Maria Brännström

Hälsofrämjande skolutveckling för studiero och måluppfyllelse

Författare: Camilla Nordström, Erica Helweg, Gunilla Nilsson

En omorganisation för trygghet och studiero

Författare: Anders Lind, Johanna Söderberg, Pia Svensson

Hälsofrämjande skolutveckling för studiero och måluppfyllelse

Camilla Nordström, Erica Helweg, Gunilla Nilsson,

Nyckelord: Fysisk aktivitet, kollegialt lärande, studiero, tematiskt arbetssätt och måluppfyllelse.

Hammenhögs Friskola är en grundskola, F-6, och har liksom flera skolor som målsättning att varje elev ska bli sitt allra bästa jag. I detta ligger att öka elevernas måluppfyllelse och studiero. I samband med att elevhälsoteamet förstärktes höstterminen 2015 utvecklades kränkingsanmälningssystemet vilket synliggjorde att det sociala klimatet behövde förbättras.

Några av lärarna kom under höstterminen 2016 i kontakt med Bunkefloprojektet. Där pekar resultaten bland annat på att daglig fysisk aktivitet gör "att eleverna är gladare, det är lugnare i klassrummet, det är lättare att koncentrera sig, det sociala klimatet är bättre och att elevernas kunskapsutveckling påverkas positivt." (Svensk idrottsmedicin 2006/2 s. 29).

Lärarna och elevhälsoteamet enades om att införa daglig fysisk rörelse men även tillfällen för mental återhämtning. Syftet med de kommande årens arbete skulle bli att öka elevernas koncentrationsförmåga och lust till att lära för att därigenom öka elevernas måluppfyllelse och studiero. Medel söktes hos Skolverket, inom ramen för statsbidraget Hälsufrämjande skolutveckling, vilket beviljades i två omgångar. Skolan utrustades, såväl inomhus som utomhus, med material som kunde inspirera eleverna till fysisk rörelse.

För att tillsammans uppfylla syftet sattes målet att med stöd i kollegialt lärande införa ett tematiskt och ämnesintegrerat arbetssätt där den fysiska rörelsen skulle integreras.

Frågeställningar:

- Hur upplever eleverna och personalen att fysisk aktivitet inkluderad i undervisningen bidrar till att öka tryggheten och studieron i verksamheten och elevernas måluppfyllelse?
- Hur upplever personalen att det kollegiala lärandet samt tema- och ämnesövergripande arbetet bidrar till att öka tryggheten och studieron i verksamheten och elevernas måluppfyllelse?

I arbetet mot målet har Helen Timperleys cykliska modell legat till grund (Timperley, 2013).

Personalen har både utbildats och arbetat i kollegialt lärande. Syftet med det kollegiala lärandet är att personalen deltar i en process där de utvecklar sin kompetens i samverkan med andra och därigenom skapar gemensamma föreställningar (Skolverket 2018a).

För att förstå delar av utvecklingsprocessen har personalen fått ta del av samtalsmodeller (Scherp 2003), kommunikationsmodeller (Nilsson, B. & Waldemarson, A. (2016) samt hur effektiva team kan fungera (Wheelan 2013).

Planering, genomförande och utvärdering av det ämnesövergripande temaarbeten har genomförts systematiskt vilket både utgjort innehållet i det kollegiala lärandet samt bidragit till gemensamma

föreläsningar. Hur lärare kan arbeta tematiskt (Nilsson 2007), språkinriktad undervisning (Hajer & Meestringa 2014) och naturvetenskap och betydelsen av naturvetenskapliga kunskaper, särskilt i hälsofrågor, har tillsammans med kunskap om att utveckla undervisning, kollegialt lärande och moduler (Skolverket 2018b) utgjorde den teoretiska grunden. Utbildningen i projektet har VIS, Vetenskap i skolan, hållit i.

Utvärderingsmetoderna som använts är elevenkäter och elevintervjuer (före projektstart samt under projektets gång) och fokusgruppsamtal (personal). Uppföljningen av kränkningsanmälningarna visar en sänkning från 35 (vt 16) till 10 (vt 18). Enkäterna undersöker upplevd koncentrationsförmåga och upplevelse av den fysiska lärmiljön där resultaten visar ökad koncentration och högre värdering av lärmiljön. Intervjuerna följer upp hur klassrumsmiljön tillfredsställer fysisk aktivitet och påverkar studieron. Fokusgruppsamtalen lyfter hur personalen upplever arbetet med kollegialt lärande samt tematiskt och ämnesövergripande arbetssätt. De ser både möjligheter och hinder. De beskriver att de upplever hur ett lugn spridit sig på skolan vilket visat sig i såväl färre konflikter på rasterna med efterföljande konfliktlösning som större fokus på skolarbetet. Projektet har pågått under två år och personalen, lärare tillsammans med elevhälsan, ser sig vara på rätt väg mot att uppfylla syftet. Samtidigt ser man att utmaningar återstår i det hälsofrämjande skolutvecklingsarbetet.

Vidare frågeställning:

- Kan specifika sensomotoriska rörelser gynna elevers/barns måluppfyllelse?

Referenser:

Hajer, M. & Meestringa, T. (2014). Språkinriktad undervisning: en handbok. (2. uppl.) Stockholm: Hallgren & Fallgren.

Nilsson, B. & Waldemarson, A. (2016). Kommunikation: samspel mellan människor. (4., [omarb.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Nilsson, Jan (2007). Tematisk undervisning. Lund: Studentlitteratur

Scherp, H (2003). Att leda lärande samtal. Karlstad: Universitetsstryckeriet i Karlstad. Hämtad 180512 fr.

https://www5.kau.se/sites/default/files/Dokument/subpage/2010/01/att_leda_l_rande_samtal20688.pdf

Svensk idrottsmedicinsk förening (1993-2011). Svensk idrottsmedicin: organ för Svensk idrottsmedicinsk förening. Södertälje: Svensk idrottsmedicinsk förening

Skolverket (2018a). Kollegialt lärande – individutveckling eller skolutveckling? Hämtad 190110 från <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskning/kollegialt-larande---individutveckling-eller-skolutveckling>

Skolverket (2018b). Lärportalen - Moduler för Ämnesövergripande. Hämtad 180611 <https://larportalen.skolverket.se/#/moduler/8-amnesovergripande/alla/alla>

Timperley, H. (2013). Det professionella lärandets inneboende kraft. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Wheelan, S.A. (2013). Att skapa effektiva team: en handledning för ledare och medlemmar. (2., [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

En omorganisation för trygghet och studiero

Anders Lind, Johanna Söderberg, Pia Svensson

Nyckelord: skolorganisation, studiero, trygghet, måluppfyllelse

Bakgrund

Det framkom via enkätundersökningar att det fanns en social oro bland eleverna och en hög arbetsbelastning bland lärarna på skolan i kombination med en för hög frånvarostatistik hos eleverna. Det formades en grundtanke kring hur organisationen skulle kunna utformas för att förändra detta. Det bestämdes att skolan skulle årskursindelas och att pedagoger i största möjliga mån skulle undervisa enbart en årskurs under läsåret. Detta skulle bidra till att eleverna i en och samma hemvist var jämnåriga och att lärarna skulle få möjlighet att skapa nära relationer till sina elever, vilket i slutändan skulle höja måluppfyllelsen.

För att effektivare kunna använda pedagogernas tid till undervisning omorganiserades samtidigt elevhälsan vilket medförde att varje hemvist fick en socionom och en specialpedagog knuten till sig med ytterligare fem ambulera personal för möjlighet till extra stöttning.

Följande två pelare låg till grund för förändringsarbetet i samklang med de tankar Helen Timperley beskriver i sin bok *Det professionella lärandets inneboende kraft* kring (Timperley, 2013):

- Ett bättre nyttjande av pedagogernas kompetenser
- En förändrad lärmiljö med syfte att höja måluppfyllelsen

Frågeställning

Hur kan en omfördelad arbetsbelastning bidra till studiero och ökad måluppfyllelse?

Tillvägagångssätt

Under vårterminen 2018 utformade arbetslaget som skulle ta emot årskurs 7 en plan för hur klassammansättningar skulle göras utifrån perspektiven trygghet och studiero (Skollagen, kap 5 3 §). Eftersom forskning visar att väl genomtänkta grupsammansättningar gör eleverna trygga och på så vis ökar deras förutsättningar för att lyckas valde man att arbeta med olika elevkonstellationer under den första veckan. Grupperna observerades dels utifrån ett pedagogiskt perspektiv, det vill säga hur individerna agerade med varandra i olika sammanhang såsom samarbetsövningar, klassrumssituationer och på raster och dels utifrån ett elevhälsoperspektiv där elevhälsan bidrog med den information de kunde gällande eleverna. Detta nära samarbete mellan pedagoger och elevhälsan möjliggjorde detta arbete då det kräver en snabb och bred kommunikation.

Anpassningar riktades mot att skapa heterogena klasser som kunde ligga till grund för en god lärmiljö utifrån de tankar som Steinberg och Sourander (2010) beskriver om att elever som är trygga i sin klass vågar ta för sig och får större möjligheter att utveckla förmågorna i de olika ämnena.

Resultat och slutsats

Ökad närvaro och positiv feedback från föräldrar via utvecklingssamtal visar att förändringsarbetet har givit effekter i den riktningen som var önskad.

I intervjuer med medlemmarna ur elevhälsan förs det fram att den ogiltiga frånvaron minskat och att kortare giltiga frånvaroperioder har blivit färre. Detta ses som ett led i att varje frånvarofall följs upp med hemmet via socionom samma dag som det uppstår. Vidare har en regel om 10% upprättats. Vid frånvaro som tangerar med eller överskrider denna siffra gör elevhälsan i samarbete med berörda pedagoger och hemmet antingen en kartläggning eller en fördjupad kartläggning av eleven. Dessa insatser har bidragit till en ökad elevnärvaro i skolan.

Vad gäller ett säkert mätbart empiriskt resultat i frågan om måluppfyllelsen finns det inte ett stort underlag nog för att diskutera detta. Vi upplever emellertid att konflikter och social oro har minskat från tidigare. Ser man till de kränkingsanmälningar som gjorts kan man utläsa att det höstterminen 2017 gjordes totalt 40 anmälningar i kontrast till höstterminen 2018 som visade på 28 anmälningar.

Vi har försökt arbeta mot att få så heterogena grupper som möjligt och det gör att eleverna kan se varandra som tillgångar i klassrummen. Vi har på så sätt motverkat nivågruppering och främjat inkluderingen i klassrummet, där alla elever är socialt delaktiga i lärandet och alla individer är tillgångar (Forskning för klassrummet - vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i praktiken, 2013). Förändringen har också bidragit till att pedagogerna i mycket större utsträckning fått möjlighet att fokusera på elevernas lärande och möjliggjort för en mera kvalitativ ämnesövergripande undervisning.

Diskussionsfrågor till konferensen:

Hur engagerar man eleverna till att själva vilja bidra till sin lärmiljö?

Hur kan kollegiet använda sig av sina olika kompetenser för att komplettera varandra?

Referenser

Ny skollag i praktiken (2010), Svensk facklitteratur AB, Stockholm. Skolverket.

Forskning för klassrummet - vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i praktiken (2013), Elanders Sverige.

Steinberg, John & Sourander, Åsa. (2010) Att vända en klass från oro till fokus, Epago, Malmö.

Timperley, Helen. (2013) Det professionella lärandets inneboende kraft, Studentlitteratur, Lund.

Session 9: Lärande i förskola – teorier och metoder

Rum: H215

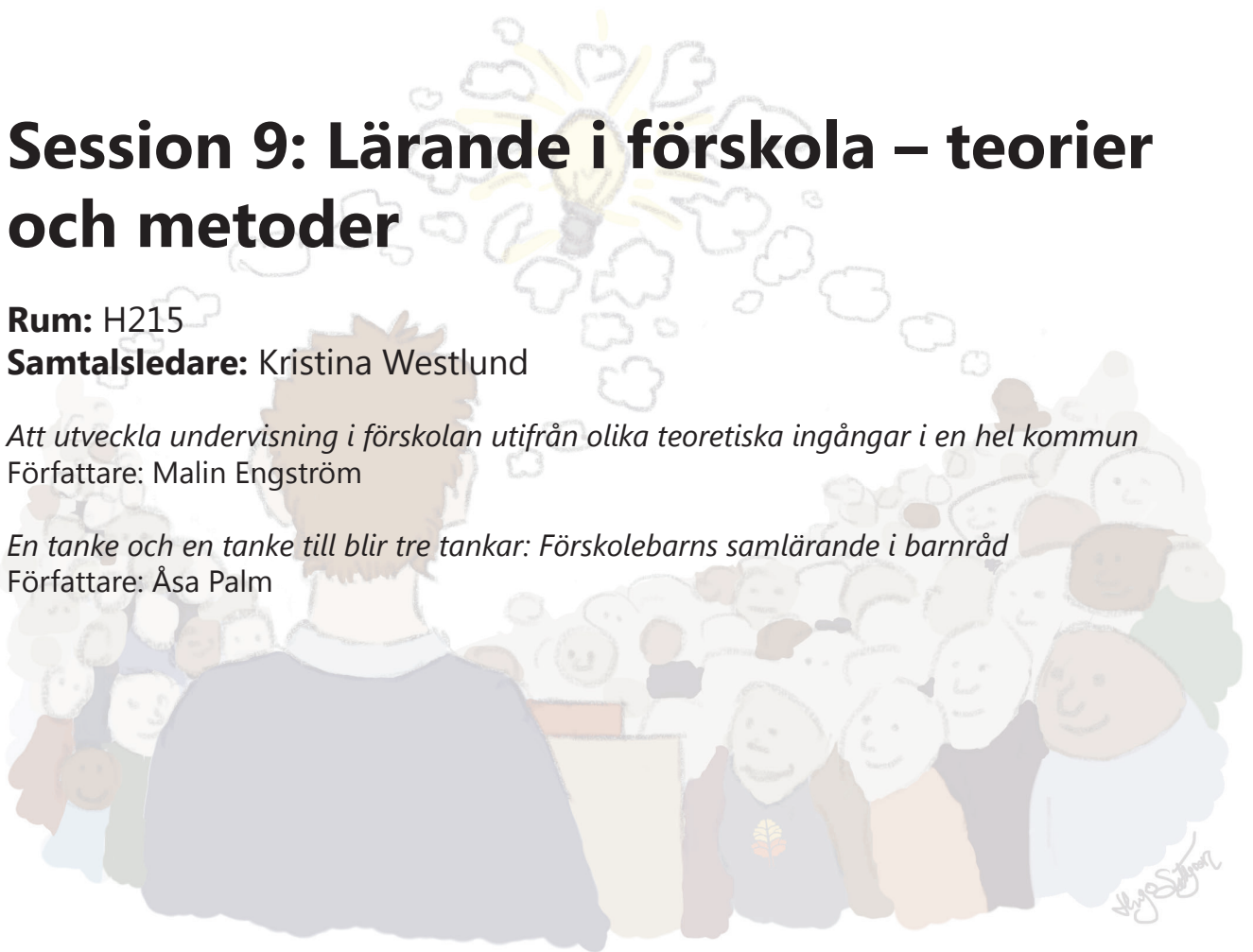
Samtalsledare: Kristina Westlund

Att utveckla undervisning i förskolan utifrån olika teoretiska ingångar i en hel kommun

Författare: Malin Engström

En tanke och en tanke till blir tre tankar: Förskolebarns samlärande i barnråd

Författare: Åsa Palm

Att utveckla undervisning i förskolan utifrån olika teoretiska ingångar i en hel kommun

SVEDALA KOMMUN

Malin Engström

Nyckelord: förskola, teoriinformerat, undervisning, utbildningsprogram, framgångsfaktorer

Bakgrund

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Undervisning i förskolan ska utgöras av målstyrda processer som leder till utveckling och lärande hos varje enskilt barn och förväntas vila på vetenskaplig grund, men kunskap om vad undervisning och undervisning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet innebär för förskolan är dålig.

Vi behövde undersöka följande frågor:

- Vad är undervisning i förskolan?
- Hur kan förskollärare förhålla sig till undervisning?
- Vilka arbetsmetoder kan vi använda för att undervisa i förskolan?
- Och hur kan vi åstadkomma undervisning på vetenskaplig grund?

Frågeställning

Vilka effekter kan vi se på de olika förskolorna och på övergripande nivå kring syn på undervisning, förhållningssätt, arbetsmetoder och vetenskaplig grund?

Tillvägagångssätt

Svedala kommun valde att gå med i utbildningsprogrammet Undervisning i förskolan för att få stöd i tillvägagångssätt för att öka förståelsen för undervisning på vetenskaplig grund. Upplägget har tagits fram av Ifous, i samarbete med tio kommuner. Tanken är att i kommunerna involvera hela organisationen, från förskola till förvaltning, i att utveckla verksamheten och lära av varandra – över kommungränser och tillsammans med forskare. Arbetet har skett i halvårscyklar. I varje cykel introduceras ett nytt teoretiskt perspektiv för att sätta undervisning i fokus. Första halvåret ägnades åt lesson study och de didaktiska frågorna. Därefter följde learning study och variationsteori, poststrukturell teori, pragmatiskt teori för att slutligen fokusera på utvecklingspedagogik med kopplingar till Bruces och Riddersporres kärnämnen i förskolan. Cyklerna inleds med att ett teoretiskt perspektiv presenteras för samtliga förskollärare i kommunen via ett lokalt seminarium. Förskollärarna introduceras i teori, begrepp och metoder och får stöd för samplanering och samvärdering av dessa. Efter det lokala seminariet påbörjar förskolorna undervisning utifrån det teoretiska perspektivet ute på respektive förskola under ett antal månader. Under en cykel samlas erfarenheter kontinuerligt in både genom dokumentation och avstämningsmöten med nyckelpersoner från samtliga förskolor.

Resultat

Under hela utbildningsprogrammet har samplaneringar och samvärderingar dokumenterats. Dessutom har muntliga avstämningar gjorts kontinuerligt centralt med nyckelpersoner samt med samtliga förskollärare i samband med våra seminarier och lokalt på vare förskola både i muntliga

avstämningar och i dokumentation. I slutet av utbildningsprogrammet har dokumentationen analyserats och sammanställts utifrån de didaktiska frågorna - varför vi gör något, vad vi gör, hur vi gör det, när vi gör det. Det är i denna analys samt i de avstämningar som kontinuerligt gjorts som vi ser att förskollärare i hela kommunen har fått en bred teoretisk grund att stå på och fatta medvetna didaktiska val utifrån. att förskollärarna har fått en bred teoretisk grund att stå på och fatta medvetna didaktiska val utifrån. Vissa teorier har varit lättare för förskollärarna att ta till sig: poststrukturell teori, pragmatisk teori och utvecklingspedagogik. Lesson study och learning study har varit mer utmanande, dels för att de genom sin strukturerade styrning utmanat de arbetssätt som redan funnits i förskolan och dels för att de var de första ingångarna i utbildningsprogrammet. Förskollärarna anser själva att deras helhetssyn på uppdraget har blivit tydligare och de använder undervisningsbegreppet som en naturlig del i förskolans utbildning. Genom programmet har förskollärarna identifierat sig som undervisande förskollärare där målstyrda processer genomsyrar förskolans utbildning. Vikten av samplanering och samvärderingen har stärkts och kollegialt lärande har lyfts fram för att få syn på vilka teoriinformerad val vi väljer och vilken undervisning vi planerar.

Frågor för diskussion

Den professionella förskolläraren ska kunna välja teori-informerat upplägg och kunna motivera varför just detta val gjorts. Hur ska vi kunna förvalta och utveckla den kunskap vi erövat genom programmet i en förskola i förändring, med nya personal, nya styrdokument, forskning etc?

Referenser

Doverborg, E. Pramling, N & Pramling Samuelsson, I. (2013). Att undervisa barn i förskolan. Stockholm: Liber.

Holmqvist Olander, M (red.) (2013). Learning study i förskolan. Lund: Studentlitteratur.

Bruce, B & Riddersporre, B. (2013). Kärnämnen i förskolan – nycklar till livslångt lärande. Stockholm: Natur & kultur.

Ifous och Malmö Universitet (2016). Undervisning i förskolan – flerstämmig undervisning och sambedömning i förskolan. 2016:1 – Referensmaterial för deltagare i FoU-programmet.

En tanke och en tanke till blir tre tankar: Förskolebarns samlärande i barnråd

Åsa Palm

Nyckelord: Samlärande, kollektiv kommunikativ process, barns inflytande, demokrati, barnråd

Inledning

Barnråd i förskolan är ett sammanhang som erbjuder inflytande, delaktighet och demokratisk fostran genom att barnen ges möjlighet att regelbundet mötas kring en aktuell och relevant frågeställning.

Syftet med barnråd är att ha fokus på barnens viktiga frågor, inte pedagogens. Pedagogernas förhållningssätt i barnrådet förutsätter en nyfiken och närvarande pedagog för att skapa ett klimat av att barnens frågor blir viktiga på riktigt.

Syfte och frågeställning

Undersökningen lyfter frågan om barnråd som didaktisk struktur på förskolan kan lyfta barns reflekterande som en del i barns samlärande.

Hur möjliggör strukturen barnråd för förskolebarns samlärande?

Teoretisk ram

Begreppet samlärande kan förstås genom Säljös (2000) tolkning av Vygotskij. Med samlärande menas att ett lärande sker när man möts i ett samspel med olika förutsättningar. Strandberg (2016) presenterar Vygotskij's tankar kring den proximala utvecklingszonen. Där kan man lyfta ett lärande genom samspel av en mångfald av olika förståelser, sanningar och kunskaper. Det är viktigt för att skapa fler olika perspektiv på det man försöker förstå.

Enligt Deleuze och Guattaris teorier (genom Olsson (2014)) när barns sociala relationer påverkar lärandet så kan man se på en relationell situation där barnet, lärinnehållet och den aktuella processen flätas samman med varandra i en ständig rörelse. Här är ju varje enskilt barn en del av processen med sitt unika sätt tänka, tala, handla och känna. Dessa individuella bidrag fångas upp i den kollektiva processen och skapar på så vis en kollektiv kultur av kunskap. Detta kan vi även koppla ihop med det nomadiska tänkandet där vi utmanar barnen att dekonstruera normer och vanor och istället binda samman tänkandet i nya oväntade sätt.

Tillvägagångssätt

I undersökningen tittade jag efter processer där förskolebarnen använder varandra som läresurser för sitt samlärande. I undersökningen hade jag tillgång till ett större antal filmer från olika barnrådsmöten. Utifrån dessa filmer valde jag att fördjupa mig i fem filmer som berörde samma innehåll. Dessa filmer analyserade jag kvalitativt utifrån om jag kunde identifiera barnens samlärande i deras samspel.

t

Resultat och Diskussion

Undersökningens resultat visar främst på tre faktorer som gör skillnad, Samlärande. I barnrådet så ser vi genom undersökningen att barnen erbjuds dela med sig av sina kunskaper och tankar och även möta någon annans kunskap och tankar, detta bildar då en kontrast till den tidigare förstådda kunskapen.

Nomadiska tänkandet. Om hur beroende deltagarna är av varandras tankar för att gemensamt skapa en ny tanke.

Proximala utvecklingszonen. Om hur viktigt det är i ett samlärande att aktivt skapa ett klimat av mångfald där barnen utmanas i att förklara, lyssna, argumentera, reflektera och till sist även kunna tänka nytt.

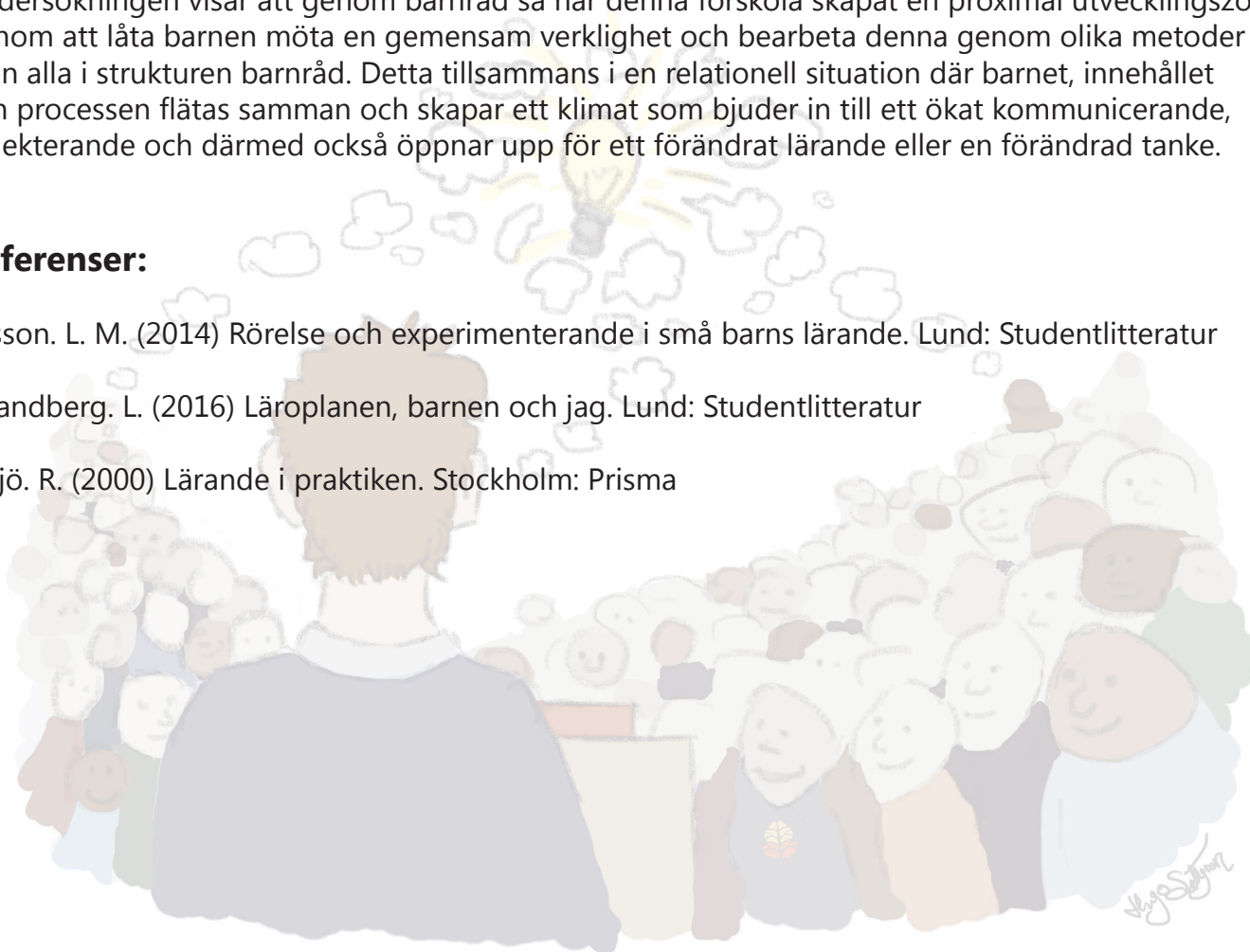
Undersökningen visar att genom barnråd så har denna förskola skapat en proximal utvecklingszon genom att låta barnen möta en gemensam verklighet och bearbeta denna genom olika metoder men alla i strukturen barnråd. Detta tillsammans i en relationell situation där barnet, innehållet och processen flätas samman och skapar ett klimat som bjuder in till ett ökat kommunicerande, reflekterande och därmed också öppnar upp för ett förändrat lärande eller en förändrad tanke.

Referenser:

Olsson. L. M. (2014) Rörelse och experimenterande i små barns lärande. Lund: Studentlitteratur

Strandberg. L. (2016) Läroplanen, barnen och jag. Lund: Studentlitteratur

Säljö. R. (2000) Lärande i praktiken. Stockholm: Prisma

Session 10: Motivation och skolframgång

Rum: H219

Samtalsledare: Clara Lindberg

Hur kan skolframgång på yrkesprogram främjas?

Författare: Maria Hildefors, Carolina Blomster, Johan Ceder, Björn Hartelius, Lena Nilsson

Du äger ditt liv – utvecklingsarbete för ökad inre motivation i skolarbetet

Författare: Helena Kronberg, Mita Granbeck, Lena Nilsson

Hur kan skolframgång på yrkesprogram främjas?

Maria Hildefors, Carolina Blomster, Johan Ceder, Björn Hartelius, Lena Nilsson

Nyckelord: yrkesprogram, skolframgång, elevers hälsa, gymnasiegemensamma ämnen, elevintervjuer

Bakgrund

Hög andel elever med ofullständiga betyg samt lägre betygspoäng än på högskoleförberedande program är ett problem på yrkesprogram (Kunskapsförbundet 2018). Det ger ökad risk för framtida ohälsa och utanförskap (Skolverket 2018). Som orsak pekar Skolinspektionen (2017) på att elever på yrkesprogram inte får en helhet som kan stärka deras lärande men också på förenklade läromedel och negativa förväntningar på yrkesprogrammets elever. Forsberg (2011) pekar på en motståndskultur med hänvisning till Paul Willis (1977) och avståndstagande från teoretiska ämnen.

Syfte

Initiativ till studien togs av Kunskapsförbundet (huvudman för kommunala gymnasieskolor i två kommuner) med syftet att undersöka hur elever på tre yrkesprogram ser på sin utbildning för att ge underlag för systematiskt förbättringsarbete. Det långsiktiga målet är en likvärdig möjlighet för elever på yrkesprogram att lyckas med sin utbildning. Frågeställningarna är att undersöka faktorer som är avgörande för skolframgång och hur man kan arbeta riktat och kompensatoriskt för att förbättra elevresultaten.

Genomförande

En intervjuguide utformades av rektorer för tre yrkesprogram, utvecklingschef och forskare. Frågorna handlade om elevernas erfarenheter av undervisningen, om vad som är bra och vad som kan förbättras, om den arbetsplatsförlagda utbildningen och arbetsmiljö. Forskaren genomförde gruppintervjuer med 29 elever fördelade på nio grupper. Detta gav fördelen att eleverna intervjuades av en utomstående person. Forskaren gjorde en preliminär analys som diskuterades med rektorerna.

Resultat

Eleverna är nöjda med yrkesämnena och att de valt "praktiska" program. De känner sig smarta med förväntan om att få jobb och tjäna pengar. De pekar på brister i organisation och ledning t ex schema, säkerhetsutrustning och orättvisor. Samarbete mellan yrkesämnen och gymnasiegemensamma ämnen är en balansgång. Det kan öka motivation och lärande men kopplingar mellan t ex matematik och yrkesämne kan göra yrkesämnet tråkigt eller "yrke i teoretiskt ämne kan bli för mycket yrke". Eleverna stöder varandra och får bra stöd av sina lärare. Det finns risk för brister i den sociala arbetsmiljön med hårt klimat. De pekar på eget ansvar och ger intryck av att må bra men talar om "dom som skolkar" "dom som stör". Tre grupper av elever kan urskiljas: ansvarstagande, statister och skolkare. Det egna ansvaret är kopplat till vilka förväntningar som ställs på dem. Eleverna menar att det ställs låga förväntningar.

Diskussion

Resultatet presenterades och diskuterades vid personalkonferens med yrkesprogrammen. Lärarna betonar att struktur och förväntningar behöver utvecklas (Skolinspektionen 2017) särskilt för grupperna "statister" och "skolkare". Goda relationer med lärare är grund för hälsa och skolframgång (Paulsson Do 2018). Lärarna betonar att professionella relationer och kompetenser är väsentliga. Eleverna visar ett samhällsintresse som inte tas tillvara i undervisningen. Med deliberativt arbetssätt får alla uttrycka sig, man lyssnar och försöker förstå hur andra tänker. Då kan samhällsintresset ge underlag för lärande (Englund 2000, Forsberg 2011, s 39).

Diskussionsfråga

Hur kan didaktiskt och organisatoriskt utvecklingsarbete genomföras?

Referenser

Englund T (2000) Deliberativa samtal som värdegrund - historiska perspektiv och aktuella förutsättningar. Skolverket

Forsberg Å (2011) "Folk tror ju på en om man kan prata - Deliberativt arrangerad undervisning på gymnasieskolans yrkesprogram Lic-avhandling Karlstad

Kunskapsförbundet (2018) Genomsnittligt betygspoäng 2017/2018

Paulsson Do, U (2018) Psychosocial vulnerability underlying unhealthy behaviours in Swedish adolescents. Avhandling Uppsala

Skolinspektionen (2017) Helhet i utbildningen på gymnasiets yrkesprogram

Skolverket (2018) Statsbidrag för hälsofrämjande skolutveckling

Du äger ditt liv – utvecklingsarbete för ökad inre motivation i skolarbetet

**Färgelanda
kommun**

Helena Kronberg, Mita Granbeck, Lena Nilsson

Nyckelord: motivation, skolframgång, ungas röster, framtidstro, forskningscirklar

I denna glesbygdskommun med låg andel gymnasiebehöriga oroades skolpersonal av att ungdomar uttryckte en brist på framtidstro. Forskning med skilda teoretiska utgångspunkter visar att utbildning är en viktig faktor för framtida hälsa och delaktighet i samhället (Gustavsson m fl 2010, Henriksson 2016). Därför initierades projektet Du äger ditt liv av skolchefen i samverkan med Vård och omsorgschef med syftet att lyssna till ungdomars röster och stödja dem att hitta sin inre motivation. Fokusgruppsintervjuer kompletterat med skriftliga berättelser och övningar genomfördes med 145 elever. Frågeställningarna var hur ungdomar i årskurs 6 och 7 ser på skolan som kunskapsarena och social arena samt hur skolan, intressen och livssammanhang kan kopplas till framtida drömmar om livet och yrkesval. Resultatet från fokusgrupperna visar att elever har drömmar om framtid och yrke. Yrkesdrömmarna kan handla om att bli busschaufför, fotbollsproffs, läkare, astrofysiker eller arbeta med skog, jakt och fiske. Drömmarna speglar önskan om att stanna kvar och om utbildning på annan ort. De har tankar om skolan som både kunskapsarena och social arena (Erlandsson m fl 2017). Eleverna uttrycker att de behöver samarbeta med varandra och sina lärare för att nå sina mål. Det kan tolkas utifrån teori om socialt kapital som normer och förväntningar på framgång och tillit i relationer (Persson & Persson 2016).

I nästa steg har samverkansforskning använts med forskningscirklar som metod. Deltagarna har varit lärare i årskurs 6 och de gemensamt formulerade forskningsfrågorna var:

- Hur kan ungdomarnas tankar om framtidstro och motivation tolkas och användas för att utveckla undervisningen?
- Hur kan stöd ges till eleverna för att bidra till framtidstro och inre motivation?

Såväl samverkansforskning i sig som forskningscirklar syftar till professionsutveckling genom reflektion (Minten & Kornhall 2013; Nilsson & Sorbring 2019). Samtalen i cirklarna har fokuserat kring att lyckas i skolan (Öhrn & Holm 2014). Resultaten visar stort intresse från skolpersonal att bemöta elevers intresse och behov av stöd för ökad motivation.

Lärarna menar att det varit värdefullt i projektet att ungdomar har blivit lyssnade på och att lärare har getts tillfälle att reflektera över hur motivation för skolarbete kan ökas vilket stöds av tidigare forskning (Minten & Kornhall 2013). Arbetet fortsätter genom t ex lärarlyft och arbete för inre motivation men lärarna efterlyser också ett samhälleligt engagemang dvs ökat socialt kapital, kring hur framtidstro kan skapas i glesbygd.

Diskussionsfråga: Hur kan skolan bidra till att öka elevers inre motivation och egna drivkraft?

Referenser

Erlandsson H., Lindström M. & Svensson E. (2017) Du äger ditt liv – vad vill du med ditt liv? Ungdomars berättelser om livet, skolan och framtiden! Färgelanda kommun.

Gustavsson J-E. m fl (2010) School, learning and mental health – a systematic review. The Royal Academy of Sciences.

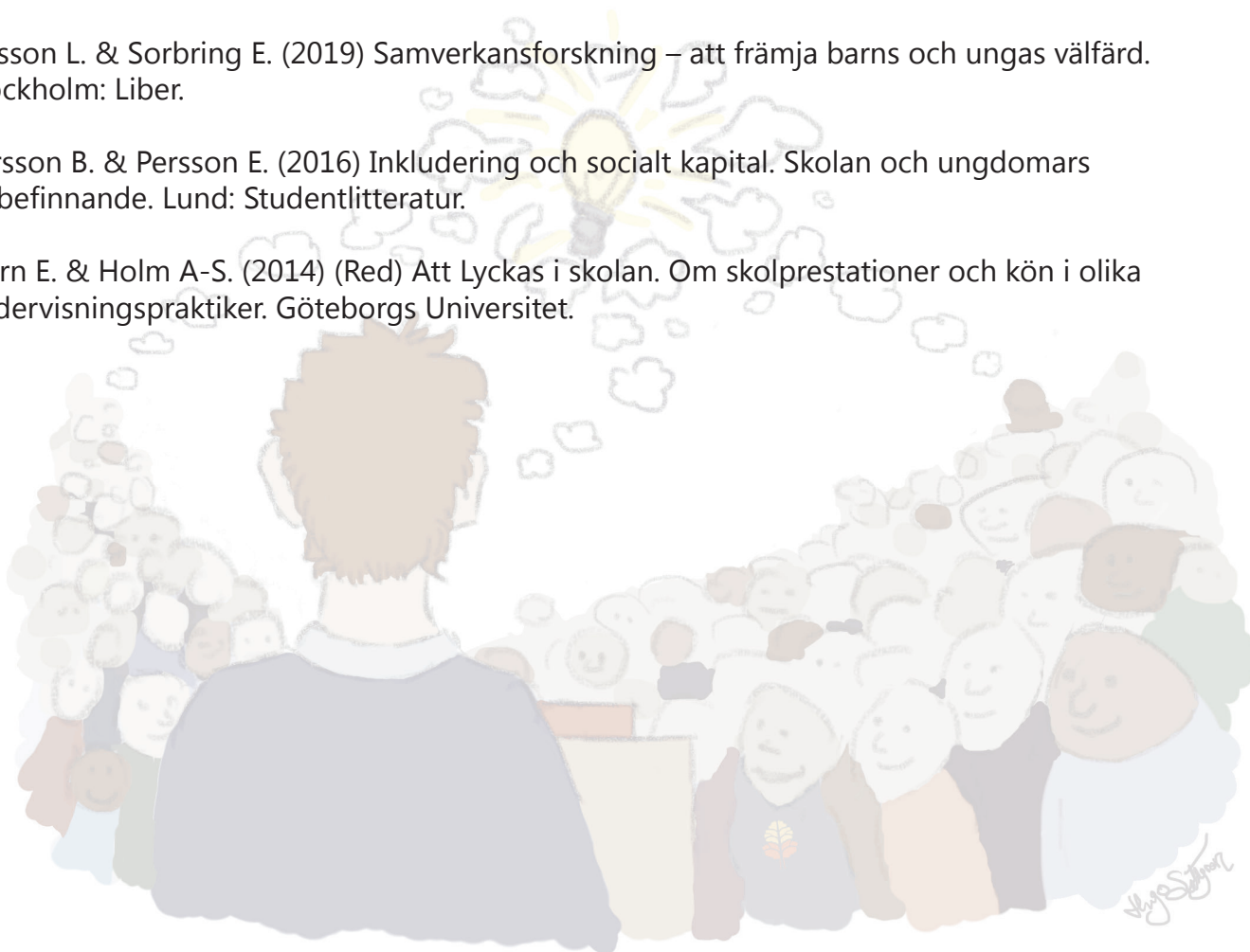
Henriksson G. (2016) Att motverka skolmisslyckanden. Konsten att ha två tankar i huvudet samtidigt. Rapport 2016:9. Västra Götalandsregionen.

Minten, E. & Kornhall, P. (2013). Forskning för klassrummet. Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i praktiken. Stockholm: Skolverket.

Nilsson L. & Sorbring E. (2019) Samverkansforskning – att främja barns och ungas välfärd. Stockholm: Liber.

Persson B. & Persson E. (2016) Inkludering och socialt kapital. Skolan och ungdomars välbefinnande. Lund: Studentlitteratur.

Öhrn E. & Holm A-S. (2014) (Red) Att Lyckas i skolan. Om skolprestationer och kön i olika undervisningspraktiker. Göteborgs Universitet.

Session 11: Bedömning, lärande och motivation

Rum: K218

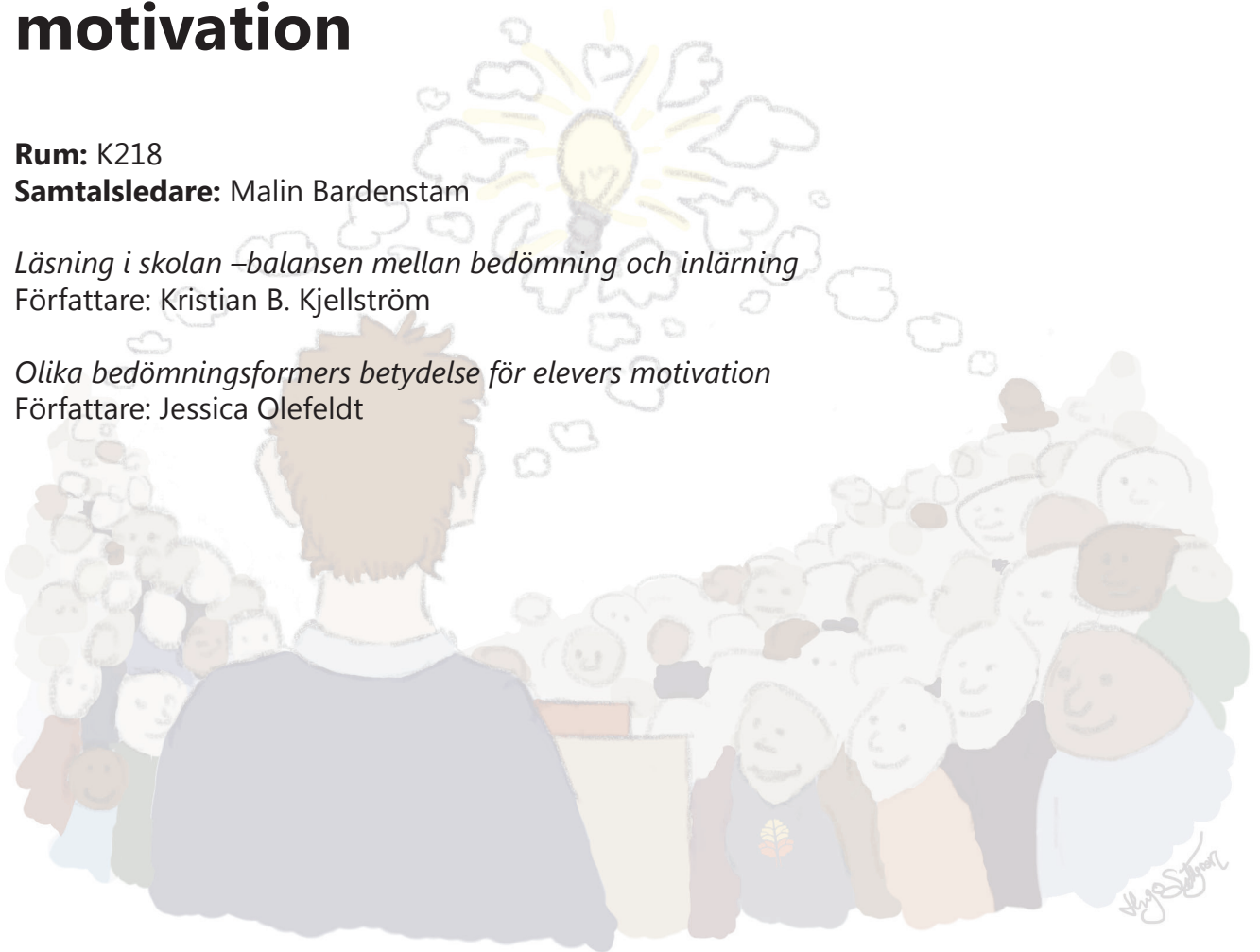
Samtalsledare: Malin Bardenstam

Läsning i skolan –balansen mellan bedömning och inläring

Författare: Kristian B. Kjellström

Olika bedömningsformers betydelse för elevers motivation

Författare: Jessica Olefeldt

Kristian B. Kjellström

Nyckelord: läsning, skönlitteratur, undervisning, genvägläsning, bedömning

Bakgrund och problemformulering

Underlaget för denna presentation är till övervägande del hämtat från mitt examensarbete som färdigställdes och publicerades under våren 2018. Examensarbetet grundade sig i ett fenomen som många lärare, däribland jag själv, ser hos sina elever. Fenomenet har getts namnet genvägläsning. Genvägläsning definieras som: "nyttjande av sekundära informationskällor för att ge sken av läsning av litterärt verk när detta övervägande inte skett, i syfte att vinna fördel" (Blomberg Kjellström, 2018, s. 4). Genvägläsning är med andra ord när elever läser sammanfattningar och/eller andras analyser istället för att själva läsa och arbeta med skönlitteratur. Min studie indikerar att genvägläsning skadar lärares bedömning och således är ett problem i svenskundervisningen. Detta är således något som vi lärare behöver ha en aktiv dialog kring. Syftet med studien var alltså att undersöka vad det är hos eleverna och i lärarnas undervisning som påverkar förekomsten av genvägläsning. Förenklat blev frågeställningen: Hur påverkar elevstrategier och lärarnas utformning av sin undervisning fenomenet genvägläsning?

Teori och tillvägagångsätt

För att förstå processerna kring hur elevernas lärande sker genom läsning av skönlitteratur användes Judith Langers (2005) koncept litterära föreställningsvärldar. I korthet beskriver Langer fyra olika steg i läsning där olika typer av inläring sker. Eftersom även lärarnas bedömning av denna inläring var av vikt för studien användes Anders Jönssons (2013) och Dylan Williams (2011) teorier om trovärdighet och tillförlitlighet vid kunskapsbedömning. Teorin användes här för att analysera om lärarnas bedömning kunde ses som tillförlitlig och trovärdig i relation till elevernas nyttjande av genvägläsning.

Studien gjordes i två delar. I den första delen genomfördes enkäter med lärare och elever på två skolor för att mäta attityden till och upplevd förekomst av genvägläsning. De resultat som användes angående förekomsten var elevernas svar om hur mycket de själva genvägläst det senaste året. I studiens andra del användes materialet från enkäterna för att genomföra enskilda intervjuer med lärare och gruppintervjuer med elever om upplevelsen av genvägläsning och varför det förekom. Nära 250 sidor material från intervjuerna kodades och analyserades därefter.

Resultat

Undersökningen visar att genvägläsning förekommer och enligt eleverna själva är den vanligaste typen av fusk i skolan. Attityden till hur mycket genvägläsning kan uppfattas som fusk varierade kraftigt både lärare emellan och mellan lärare och elever. Studien visar även att genvägläsning är skadligt för trovärdigheten och tillförlitligheten i bedömningar varav den höga förekomsten av genvägläsning bör ses som allvarligt. Slutligen visar undersökningen att hur läraren väljer att utforma uppgifterna och bedömningen i samband med läsning har stor inverkan på hur mycket eleverna faktiskt läser eller genvägläser. Vissa lärarstrategier hade en positiv inverkan på elevernas läsning (fokus på process snarare än produkt, egna litteraturval och hjälp med lässtruktur) medan andra strategier genererade mer genvägläsning (regelbundna läskontroller, kanon- och betygsfokus.) Hur lärare i praktiken ska utforma sin undervisning utifrån detta kan min studie däremot inte besvara. Detta kräver nu istället aktiv dialog inom lärarprofessionen.

Frågor att lyfta på konferensen

Hur flyttar vi fokus från bedömning och betygsättning till läsningens förtjänster för inläring?

Hur skapar vi lärare större fokus på läsprocesser och läsoplevelser framför läsuppgifter och kontroller?

Referenser

Jönsson, A. (2013). Lärande bedömning (3e uppl.). Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Kjellström, K. (2018). Skönlitterär genvägläsning. Lunds Universitet.

Langer, J. A. (2005). Litterära föreställningsvärldar. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB.

William, D. (2011). Att följa lärande – formativ bedömning i praktiken. Lund: Studentlitteratur AB.

Olika bedömningsformers betydelse för elevers motivation

Jessica Olefeldt

Nyckelord: motivation, betyg, bedömningsmatriser, framåtsyftande återkoppling, personlig återkoppling

Inledning

Under 2016-2018 har Lunds kommun bedrivit olika forskningscirklar, som ett led i deras satsning på Bedömning För Lärande (BFL), där jag har ingått i cirkeln om barns och elevers motivation. Under mina år som lärare har jag upplevt att allt mer fokus läggs på bedömning. Vi ska både arbeta med bedömning som för lärande framåt, samtidigt som vi ska göra en bedömning av lärandet. Då känns det värdefullt att den tid jag lägger ner på bedömning fyller en viktig funktion och ger en positiv effekt. Med min forskning ville jag undersöka vad eleverna själva tänker om hur olika typer av bedömning påverkar deras motivation.

Syfte och frågeställning

Jag valde att undersöka hur olika former av bedömning av en slutprodukt, d.v.s. ett prov, muntlig redovisning eller inlämningsuppgift påverkar elevernas motivation. Min frågeställning löd således: Hur upplever eleverna att olika former av bedömning av en slutprodukt påverkar deras motivation för vidare lärande?

Metod

Jag valde att använda mig av semistrukturerad intervju som metod, där jag utgick ifrån en lista med specifika teman men där eleverna hade stor frihet att utforma svaren (Davidson & Patel, 2011). Dessa specifika teman var motivation, betyg, bedömningsmatris, skriftliga omdömen och muntliga omdömen. Jag valde att intervjua elever i de två klasserna i årskurs 6 som jag inte själv undervisade i, för att eleverna skulle känna sig fria att svara vad de tyckte, utan att behöva förhålla sig till hur det skulle påverka deras bedömning. Sammanlagt intervjuades 24 elever i årskurs 6.

Resultat och Diskussion

I mitt resultat kan jag urskilja tre teman. Det första är att eleverna vill veta vilken betygsnivå de befinner sig på. Majoriteten tyckte att både låga och höga betyg motiverar dem. Samtidigt säger all litteratur jag har läst att betyg inte är motiverande. Klapp (2015) menar t.o.m. att elever presterar sämre om de får betyg. Hur förhåller vi oss som lärare till detta?

Det andra är att eleverna upplever sig bli motiverade av framåtsyftande återkoppling. Eleverna var också övertygade om att denna återkoppling kommer att leda till en betygshöjning. Vad händer i så fall med elevernas motivation om återkoppling inte ger högre betyg? Enligt Diaz (2014) skapar synliggörandet av progression fortsatt motivation hos eleverna. Hur kan vi lärare visa progression om betygssystemet inte gör det?

Det tredje är att eleverna vill ha personlig återkoppling. Många tyckte att skriftliga kommentarer var bättre än matriser, för att de var tydligare och riktade till just en själv. Kan vi utforma matriser så att de känns mer personliga, t ex med lärandematriser som Alm (2015) förespråkar?

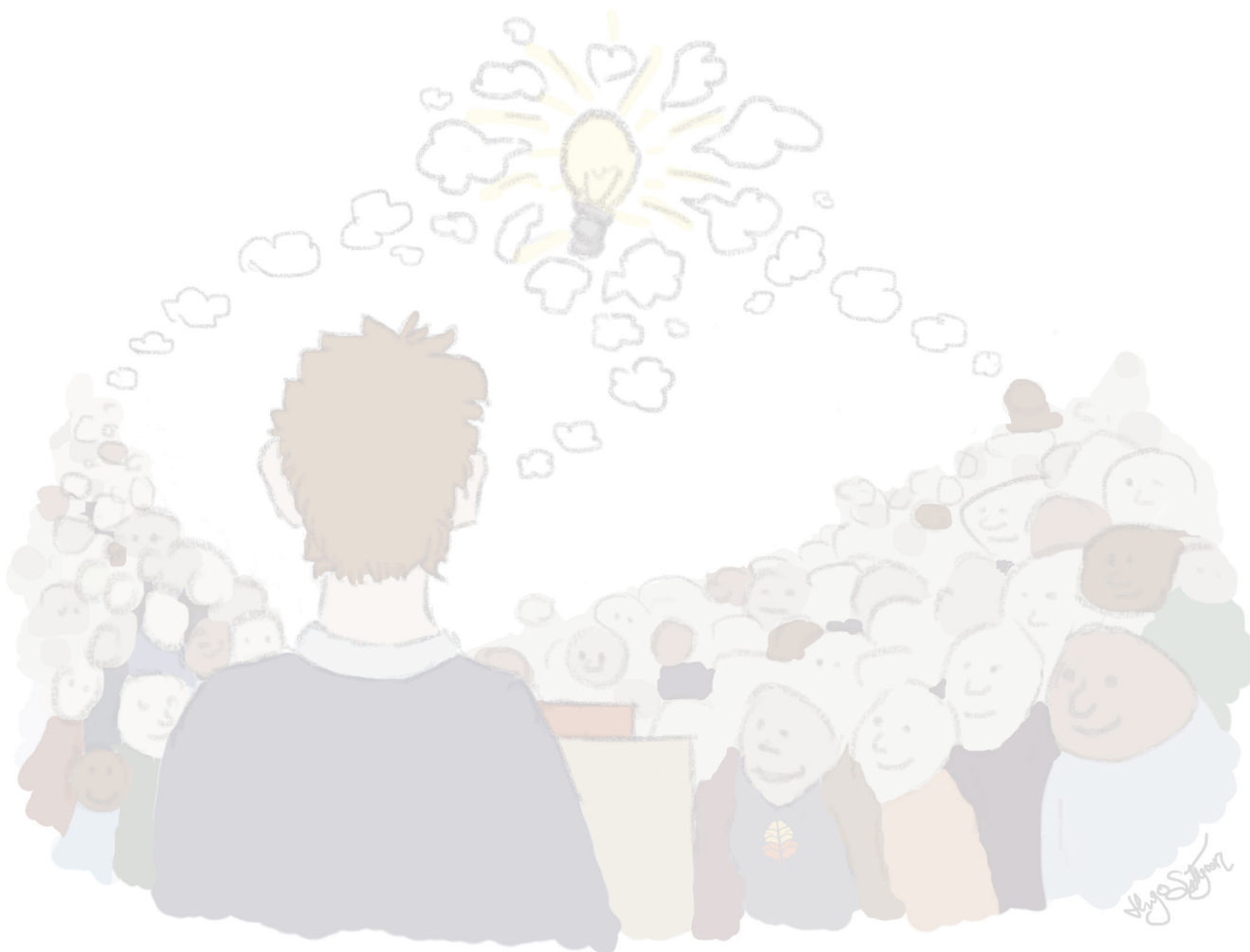
Referenser

Alm, J. (2015). Lärandematriser. Stockholm: Gothia Fortbildning

Davidson, B. & Patel, R. (2011). Forskningsmetodikens grunder. Lund: Studentlitteratur

Diaz, P. (2014). Arbeta formativt med digitala verktyg. Lund: Studentlitteratur

Klapp, A. (2015). Bedömning, betyg och lärande. Lund: Studentlitteratur

Session 12: Samarbete för bättre lärande

Rum: K219

Samtalsledare: Jens Ideland

Gymnasieelevers digitala läsvanor

Författare: Therese Samuelsson

Sfi-lärares planeringspraktik med syfte att ge eleverna förutsättningar att utveckla en muntlig argumenterande förmåga

Författare: Ylva Herou

Gymnasieelevers digitala läsvanor

Therese Samuelsson

Nyckelord: skolbibliotek, digitala läsvanor, digitala uppslagsverk, samverkan, kunskapsdelning

Bakgrund: I Skolverkets kommentarmaterial Få syn på digitaliseringen på gymnasial nivå (2017) fastslås att i en ständigt föränderlig värld behöver all skolpersonal samarbeta för att reformera och utveckla utbildningen och skolverksamheten. Enligt Montiel-Overall (2005), poängteras att bibliotekarier och lärare behöver hitta strategier för samarbetsformer för att öka måluppfyllelsen när det gäller elevers lärande.

Inom ramen för forskningscirkeln Skolbiblioteket stärker - som leds av Maria Brännström verksam vid VIS, Vetenskap i skolan – undersöker jag (1) gymnasieelevers digitala läsvanor och (2) hur skolbibliotekarien kan samverka med lärare för att utveckla elevers digitala läsande. I studien berörs elever i två gymnasieklasser på samhälls- och naturprogrammet på Malmö Idrottsgymnasium (MIG)

De undersökningar som genomförts inom ämnet digital läsning är ofta inkonsekventa (se I Skolverkets kunskapsöversikt om läsning Att läsa och förstå (2016)). I kunskapsöversikten talas det om att det behövs fler läsförmågor för att hantera nätbaserad text jämfört med vid analog textläsning. Rasmusson (2014) belyser den digitala läsfaktorn som ett svar på senare tids förändrade läsvanor där digitala medier påverkar läsoplevelsen och erbjuder andra utvidgade multimodala kontexter för läsaren jämfört med en fysisk bok.

Syfte och frågeställningar: Syftet är att studera elevers digitala läsning av artiklar i digitala uppslagsverk i samverkan med en lärare och få en tydligare bild av elevers digitala läsvanor på gymnasial nivå. Frågeställningar i studien är följande:

- Hur arbetar elever med MIGs digitala uppslagsverk i elevarbeten?
- Hur fungerar den digitala läsningen av artiklar i en lärandesituation?

Metodval: I samband med genomförande av lektioner i informationssökning i digitala uppslagsverk i samhälls- och naturklassen på MIG används metoden observation av elevaktivitet och efterföljande reflektion om det kollegiala samarbetet för elevers lärande. Inför kollegial samverkan används en auskultationsmall från vårt kollegiala lärande på MIG som jag och min lärarkollega redan är vana vid att använda. Ytterligare en metod som valts och visat sig vara effektiv är kortintervjuer med elever om digital läsning.

Genomförande: Eleverna behöver utveckla sin sökmetodik inför ett grupparbete i både natur- och samhällsklassen och kommer att använda digitala uppslagsverk med fokus på Wikipedia. För att prova metoden först på en klass i årskurs ett, kommer jag att arbeta tillsammans med min kollega som är historielärare på MIG. För att bygga lektionerna används Skolverkets material i Lärportalens modul Textarbete i digitala miljöer: del 2.

Informationskritik och kunskapsdelning (2018). Inför genomförandet träffas jag och min kollega för genomgång av temat och för att kontrollera att alla delar är med både från hennes lektionsupplägg och mitt som bibliotekarie.

Resultat och diskussion:

Resultat av kortintervjuer om digital läsning tyder på att den digitala läsningen fungerar bättre än väntat. Eleverna i de båda klasserna på MIG upplever att det är lättare att hitta fakta, samarbeta, dela gemensamma dokument med varandra och redigera med digitala verktyg för att datorn är ett snabbare medium. Detta innebär läsförmågor som kan knytas till digitala läsfaktorer behöver användas i skolarbete.

Detta stärker Montiel-Overalls övertygelse om att skolbibliotekarier och lärare måste hitta vägar till samarbete och kunskapsdelande. Det är utvecklande för båda yrkesrollerna och eleverna får fler perspektiv till att lösa en skoluppgift i en digital skoldag.

Referenser:

Lärportalen (2018) Textarbete i digitala miljöer. Hämtad 2018-11-01 https://larportalen.skolverket.se/#/modul/0digitalisering/Gymnasieskola/022_textarb-i-digitala

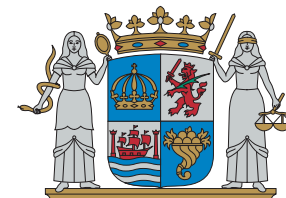
Montiel-Overall, Patricia (2005) Toward a theory of collaboration for teachers and librarians, School Library Media Research, Research Journal of the American Association of School Librarians. Hämtad 2018-07-09: http://www.ala.org/aasl/sites/ala.org.aasl/files/content/aaslpubsandjournals/slr/vol8/SLMR_TheoryofCollaboration_V8.pdf

Rasmusson, Maria (2014) Det digitala läsandet - Begrepp, processer, resultat, Akademisk avhandling i pedagogik, Mittuniversitetet, Härnösand. Hämtad 2019-01-13: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:770228/FULLTEXT01.pdf>

Skolverket (2017) Få syn på digitaliseringen på gymnasial nivå. Hämtad 2018-11-01: https://www.skolverket.se/sitevision/proxy/publikationer/svid12_5dfce44715d35a5cdfa2899/55935574/wtpub/ws/skolbok/wpubext/trycksak/Blob/pdf3784.pdf?k=3784

Skolverket (2016) Att läsa och förstå - Läsförståelse av vad och för vad? Hämtad 2019-01-13: <https://kvutis.se/wp-content/uploads/2016/12/att-lasa-och-forsta.pdf>

Sfi-lärares planeringspraktik med syfte att ge eleverna förutsättningar att utveckla en muntlig argumenterande förmåga

Landskrona stad

Ylva Herou

Nyckelord: Sfi, planeringstaktik, styrdokument, argumenterande förmåga

Syfte och forskningsfrågor

Syftet med studien är att undersöka hur lärare på Sfi, enligt egna utsagor, planerar för undervisning i muntlig kommunikation med målet att utveckla elevernas förmåga att argumentera.

Forskningsfrågorna som besvaras i studien är följande:

- Vilka styrdokument använder lärarna enligt egna utsagor när de planerar undervisning i muntlig kommunikation?
- Hur resonerar lärarna kring länkningen mellan mål, aktiviteter och bedömning i planeringen för att ge eleverna förutsättningar att utveckla en argumenterande förmåga?

Metod

Studien var en empirisk undersökning med semistrukturerade intervjuer med fyra Sfi-lärare. Intervjuer används som metod i studier av enskilda fenomen som finns i skeenden, relationer och processer (Cohen, Manion & Morrison, 2011:537). I studier där forskaren använder en kvalitativ metod är utgångspunkten en subjektiv ansats. Med en sociokulturell kunskapsyn skapas kunskap i social interaktion mellan individer med ett delat intresse (Cohen et al. 2011:409). I metoden finns det inbyggt flera risker för påverkan på datan som forskaren i möjligaste mån bör ta i beaktande (ibid.)

Forskningsbakgrund

Studiens teoretiska utgångspunkt bygger på tidigare svensk och internationell forskning om planeringspraktik och utvecklandet av förmågor utifrån de aktiva verben i styrdokumentens skrivningar. De aktiva verben i läroplanen motsvarar de förmågor eleverna ska ges förutsättningar att utveckla i undervisningen (Biggs & Tang, 2011:88). Genom att eleverna får möjlighet att utveckla kognitivt enklare förmågor ges de förutsättningar att kunna behärska mer utvecklade och abstrakta förmågor (Biggs & Tang, 2011:88; Hattie 2012:81-8, 131).

Den argumenterande förmågan är en kognitivt komplex förmåga som förutsätter att undervisningen har föregåtts av träning i, och utvecklandet av, kognitivt mindre sammansatta förmågor (Gyllander Torkildsen, 2018). Dessa mindre sammansatta och mer konkreta förmågor kan vara att memorera ord och begrepp, tillägna sig muntliga strategier för att jämföra och att uttrycka åsikter. På Sfi stipulerar styrdokumentet för kurs C och D att lärarna ger eleverna förutsättningar att träna på att i samtal och diskussioner uttrycka och bemöta åsikter med argument (Skolverket, 2018:34). Dessa kunskaper omfattas av den argumenterande förmågan som är en mindre komplex än den resonerande förmågan som finns representerad i styrdokumentet på grundläggande och gymnasial nivå.

Resultat

Resultatet visade att Sfi-lärarna använde styrdokument för Sfi när de planerade sin undervisning i muntlig kommunikation. Däremot framkom det att en del av lärarna inte hade kunskap om på vilket sätt dessa styrdokument skulle användas tillsammans.

Lärarna visade på flera framgångsrika strategier för att konstatera elevernas nuläge vilket är en god utgångspunkt att planera sin undervisning utifrån. Däremot var inte lärarnas sammanfattande planeringspraktik formaliserad på så vis att de kunde dra nytta av varandras praktik. Det gjorde att verksamheten och elevgruppen blev extra känslig för personalomsättning och sjukdom. I och med att planeringen inte var dokumenterad var det också svårt för såväl elever, lärare som skolledare att få en överblick över resultatet av planeringspraktiken. Exempel på god undervisning och framgångsrika arbetssätt riskerade att bli osynliga och goda resultat kunde bara relateras till en individuell lärargärning eller elevgruppens förkunskaper.

Referenser:

Biggs, John B. & Tang, Catherine So-Kum (2011). Teaching for quality learning at university: what the student does. 4. [rev.] ed. Maidenhead: Open University.

Cohen, Louis, Manion, Lawrence & Morrison, Keith (2011). Research methods in education. 7. ed. Milton Park, Abingdon, Oxon, [England]: Routledge.

Gyllander Torkildsen, Lisbeth (2018). (in press). Aktiva verb.

Hattie, John (2012). Synligt lärande för lärare. Stockholm: Natur & kultur.

Karta över skolan

